

ZA MLADINO GRE

Letošnji Teden otroka praznovamo pod geslom mobilizacije vseh družbenih organizacij, ustanov in društev, katera se zanimajo in so neposredno tudi odgovorna za otroke, mladino. Istočasno pa želimo prav v tem tednu poživiti delo društev prijateljev mladine na Gorenjskem in jim s tem dati tisto mesto v našem družbenem življenju, ki jim pripada.

Družbena skrb za otroke je v naši socialistični skupnosti zelo pomembna in mora nujno postati eno najvažnejših vprašanj vseh državljanov.

V vzgojo naših otrok ne posegajo več samo starši, pedagogi, znanstveni in socialni delavci, temveč tudi vrsta naših organizacij s Socialistično zvezo delovnega ljudstva na čelu.

Iniciativa in svobodna izmenjava mnenj med državljanji prihajata vedno bolj do izraza posebno sedaj, ko pospešujemo v socialnem skrbstvu, zdravstvu in prosveti družbeno upravljanje. Z razvojem teh družbenih organov, ki rešujejo tudi probleme varstva in vzgoje otrok, se je vloga družbenih organizacij še povečala.

Vloga Društva prijateljev mladine — kot društva odraslih z osnovno dolžnostjo skrbeti za otroke in mladino — je prav v tem, da pri reševanju svojih problemov zna prikazati ta vprašanja organom ljudske oblasti in političnim organizacijam kot skupne probleme vse javnosti.

V Društvu prijateljev mladine je važno, da sodelujejo predvsem starši in se tako seznanjajo z vzgojo otrok v družini. S tem se v najprikladnejši obliki skrbi za pove-

zavo družine in najširše družbene vzgoje otrok in mladine. Na ta način ne skrbi za otroke samo dom in šola, temveč vsa družba.

Področja dela v društvih prijateljev mladine so tako široka, da bi lahko sleherni naš delovni človek, ki mu je pri srcu vzgoja in varstvo otrok ter mladine našel v njem svoj delokrog.

V lanskem Tednu otroka so opravile naše organizacije skupaj z društvom prijateljev mladine mnogo koristnega dela in dosegle lepe uspehe. To delo v letošnjem Tednu otroka nadaljujemo, ga izpopolnjujemo in skušamo razširiti. Z zbiranjem skada za varstvo otroka moramo nadaljevati, saj skrb za vgojo in varstvo otrok zahteva velika materialna sredstva, ki pa se bogato obrestujejo.

Letos pa se postavljajo pred društvo prijateljev mladine še posebne naloge: treba je poglobiti družbeno upravljanje v naših zdravstvenih, socialnih in prosvetnih ustanovah, istočasno moramo sistematično usposabljanje naše delovne ljudi za delo v svetih, upravnih odborih in komisijah z raznimi seminarji, konferencami, tiskom in na druge načine.

Okrepiti moramo odbore v občinah, pomagati jim pri njihovi skrbi za mladino zlasti pri njihovih prizadevanjih, pri zbiranju materialnih sredstev za šolske potrebe, za razširjanje šolskih prostorov, za šolske in mlečne kuhinje, igrišča, telovadišča in domove.

Roditeljske sestanke moramo še nadalje organizirati, prav tako razna predavanja za starše, ljudsko univerzo itd. Vse to nam bo pomagalo uveljaviti našo družinsko vzgojo in starši bodo postali aktivni delavci v družbi, življenju.

Nadalje je treba pospeševati izvenšolsko zaposlitev v raznih krožkih, sodelovanje v pionirski in mladinski organizaciji, pri ljudski tehniki, v taborniški organizaciji, pri TVD »Partizan«, v počitniški zvezi ter podmladku rdečega križa, pri gasilcih, v DPD »Svoboda« in drugih organizacijah; skrb za boljše ureditev naših gospodinjstev, za boljše trgovsko mrežo, gospodinjstvo izobraževanje s pomočjo gospodinjstev centrov, skrb za razvoj birojev za pomoč gospodarstvu ter drugih uslužnostnih podjetij, nadaljevati lani začeto delo za izboljšanje prehrane itd.

V okviru komune se morajo društva prijateljev mladine uveljaviti tako, da jih bo občinski ljudski odbor upošteval kot družbene činitele, ki lahko postavljajo zaradi svoje aktivnosti in požrtvovalnosti tudi svoje zahteve. Naša društva morajo na sedanji stopnji razvoja postati zavestna vzgojna sila, ki bo doprinesla svoj delež socialistični družbi pri poglabljanju družbenih odnosov.

Tako bodo društva prijateljev mladine, če bodo politične organizacije posvetile dovolj pozornosti njihovemu razvoju in dejavnosti, pomagala povsod tam, kjer bo to potrebno. Članom Socialistične zveze delovnih ljudi ne bi smelo biti delo v društvih prijateljev mladine manjvredno, temveč ravno nasprotno — perspektivno gledano — to je eno najvažnejših področij dela za vso našo družbo, kajti naša bodočnost je odvisna od tega kako bomo skrbeli in vzgajali naš mladi rod. Le, če bodo naloge, ki se jih lotimo izhajale iz življenjske potrebe, bo odziv ljudi življenjski in konkreten.

Z zaključkom »Tedna otroka« naj delo ne preneha, ampak nam mora biti skrb za otroke, mladino in družino neprenehoma pred očmi.

Razni posveti pedagoških delavcev, predstavnikov gospodarskih organizacij, zdravstvenih delavcev itd., v letošnjem »Tednu otroka« nam morajo dati dovolj materiala za nadaljnje delo na tem področju.

V sodelovanju z vsemi družbenimi organizacijami in celotno našo socialistično družbo, bodo društva prijateljev mladine lahko uspešno reševala vse naloge in doprinesla z vzgojo naših otrok, mladine in družine svoj delež socialistični družbi.

I. MAJDIČ

Uspešno delo organizacije ZB na Javorniku

Na zadnjem sestanku organizacije Zveze borcev na Javorniku so člani sklenili, da bodo vzpostavili tesnejše odnose s slično organizacijo v Burmi. To koristno pobudo so na Glavnem odboru ZB NOV podprli in obljubili organizaciji vso pomoč pri vzpostavljanju prvih kontaktov.

Tudi drugače je ta organizacija zelo delavna. V dobrih in tesnih odnosih je predvsem z bližnjimi obmejnimi enotami, katerim so člani organizacije s prostovoljnimi delom zgradili tudi novo karavlo.

V tej številki:

- Zunanje politični komentar (stran 2)
- Kakšen je bil Kmetijski dan v Cerkljah (stran 3)
- Na 4. in 5. strani berite o problemih vzgoje otrok

Zadružništvo v zrcalu

Gorenjski kmetijski teden se začne v nedeljo v Naklem

Gorenjske kmetijske zadruge so zlasti v preteklih treh letih tako napredovale, da vodijo celotno pospeševanje kmetijske proizvodnje in pri tem delu dosegajo znatne uspehe. Zaradi tega je Okrajna zadruga zveza priporočila najboljšim zadrugam, da priredijo za svoje okoliše lokalne kmetijske razstave, hkrati pa se je odločila, da organizira dosedaj največjo kmetijsko prireditev na Gorenjskem — kmetijski teden v Naklem.

V nedeljo, 9. t. m. pa bo v Naklem pregled uspehov kmetijske proizvodnje v vseh panogah. To bo nekakšna objava rezultatov, ki so jih dosegli kmetovalci in kmetijski strokovnjaki po osvoboditvi na področju kmetijstva.

Udeležencev — razstavljalcev bo blizu 500. Kmetijska kontrolna služba nadzoruje čez 50 krav z mlečnostjo preko 3000 kg, kar je za cikasto govedo odlična mlečnost. V pridelovanju krompirja imamo zlasti med semenarji vrsto zadržnikov, ki pridelajo 3—4 vagonne krompirja na ha. Naše povprečje je sedaj 1,5 vagona na ha. Če to primerjamo s povprečjem leta 1936, vidimo, da se je ta proizvodnja povečala od 6400 kg skoraj za 3-krat.

Letos beležimo tudi prve uspehe v povečanju pridelka žit. Večje število kmetov je doseglo čez 3000 kg na ha. V prvih 8 letih po osvoboditvi smo obnovili samo 10 ha sadovnjakov, leta 1954 20 ha, leta 1955 36 ha. Za leto 1956 je prijavljeno za obnovo novih 60 ha. K izboljšanju travnikov s pomočjo umetnih gnojil in hlevskim gnojem so pristopili kmetje v vseh zadrugah in s tem občutno povečali proiz-

vodnjo in kvaliteto krme. Že nekaj let pod vodstvom Okr. zadruže zveze in s pomočjo OLO z uspehom obnavljamo planinske pašnike. Letos se je začela velika akcija izgradnje silosov, gnojlišč in gnojničnih jam.

Vsa našeta dejstva je zato potrebno prikazati javnosti, kakor to dela industrija in obrtništvo.

Deveti oktober bo največji praznik kmetijskega zadružništva na Gorenjskem, hkrati pa tudi praznik za vse kmečko prebivalstvo, ki bo prvič po osvoboditvi nastopalo v svojih številnih običajih in navadah, pisanih narodnih nošah, plesih in petju. To bo nastop s tistim narodnim bogastvom, ki so ga kmetje v narodni osvobodilni borbi ubranili pred tujci. Prišli bodo Besničani z oglarsko kopo in tericami, Nakeljčani s 15 vozmi, na katerih bodo pokazali različne običaje in kmečka dela, Bohinjski kot s planšarji in starimi plesi, Cerkljanci s

kmečko ohceto. Nastopalo bo tudi več kot 30 jezdecev v narodnih nošah.

Ves teden se bodo vrstila strokovna predavanja in razprave o tem, kaj naj zajame družbeni plan za leto 1956 od kmetijske proizvodnje. Zato bodo imeli sadjarji zborovanje v torek, poljedelci v sredo, žene zadružnice in čebelarji v četrtek, kmečka mladina v petek, živinorejci, planšarji in mlekarji pa v soboto 15. oktobra. Zaključne prireditve bodo v nedeljo 16. oktobra popoldne. Po končanih konjskih dirkah bodo razdeljene razstavljalcem nagrade.

Z željo, da bi nam Gorenjski kmetijski teden uspel, pozivamo vse kmete — zadružnike, da se ga udeležijo, vabimo pa tudi vse tiste, ki jih zanimajo kmetijska proizvodnja in kmečki običaji.

Deveti oktober bo velika manifestacija kmečkega zadružništva za nadaljnji procvit kmetijske proizvodnje. JANEZ PEROVSEK

Posvetovanje brez pravega zanimanja

S posvetovanja o problemih mladine po gorenjskih podjetjih - Ali naj se uvede obvezno nadaljevalno šolstvo?

V torek, 4. oktobra, je bilo v Kranju posvetovanje o problemih mladine v gorenjskih podjetjih. Posvetovanje sta sklicala Okrajni komite LMS in Okrajni odbor Zveze društev prijateljev mladine.

Na posvetovanju so ugotovili, da je doslej o mladini in njenih posebnih problemih v posameznih podjetjih le redkokdo razpravjal, čeprav se je o njih že precej govorilo in pisalo. V organih delavskega upravljanja je še vedno premalo mladih ljudi. To pomanjkljivost je treba odpraviti pri volitvah novih delavskih svetov.

Posebno vprašanje je nadaljevalno šolstvo, ki naj bi zagotovilo mladini, predno se vključijo v delovni proces, določeno kvalifikacijo. Doslej je bilo sicer začetih že več tečajev, ki naj bi zagotovili določeno določeno kvalifikacijo, vendar se nobeden od njih iz različnih vzrokov ni zaključil s

kakim posebnim uspehom. Zato je bil na posvetovanju dan predlog, naj bi se za vse tiste, ki se žele vključiti v delo v industrijska podjetja, uvedlo obvezno nadaljevalno šolstvo, ki bi trajalo dve leti. Ta šola naj bi poglobila splošno izobrazbo učencev, hkrati pa dala osnovo za delo v določenih strokah.

Zelja po izobrazbi med mladino je namreč ogromna. V mojstrsko šolo, ki so jo letos odprli pri jeseniški železarni, se je prijavilo 150 kandidatov, sprejeli pa so jih lahko le 49.

V zvezi z nadaljevalnim šolstvom so govorili tudi o poklicni posvetovalnici, ki je zelo potrebna. Marsikdaj se namreč mlad človek odloči za določen poklic povsem slučajno in zato potem ta poklice ne opravlja z veseljem. Prva poklicna posvetovalnica na Gorenjskem bo odprta že februarja prihodnjega leta v Kranju.

Kako malo je po naših delovnih kolektivih pravega zanimanja za vse te probleme pa kaže dejstvo, da se tega zanimivega posvetovanja, kljub osebnim vabilom, niso udeležili predstavniki nad polovico podjetij z Gorenjske. Med prisotnimi smo pogrešali predvsem predstavnike kranjske »Iskre«, ki zaposluje dober del mladine. Razen njih se posvetovanja niso udeležili še predstavniki Gorenjske predilnice iz Skofje Loke, »Nika« iz Zeleznikov, Tovarne verig iz Lesc, tovarne gumijevih izdelkov »Sava«, »Projekta« in Kranjskega gradbenega podjetja ter še nekaterih manjših podjetij.

Koristno sodelovanje

V dneh od 29. septembra do 1. oktobra 1955 so bili v Beljaku uradni razgovori med zastopniki Okrajnega ljudskega odbora Kranj ter zastopniki koroških kmetov, ob sodelovanju zastopnikov koroške deželne vlade. Razgovarjali so

se o ureditvi pašnih in drugih pravic koroških kmetov na obmejnih planinah okraja Kranj. Razgovori so se uspešno končali. Ob zaključku so predstavniki obeh delegacij soglasno izdali naslednji

Komunike

V dneh 29. in 30. septembra ter 1. oktobra so bili v Beljaku razgovori med predstavniki OLO Kranj ter zastopniki Koroških agrarnih in servitutnih skupnosti, ob sodelovanju predstavnikov koroške deželne vlade in okrajnih agrarnih oblasti v Beljaku.

Predmet razgovorov so bile nekdanje pravice, ki so jih imeli člani omenjenih skupnosti na jugoslovanskem obmejnem področju, ki pa so po drugi svetovni vojni, v skladu z jugoslovansko zakonodajo prešle v splošno ljudsko last. Ko je leta 1952 prišlo v Glashenbergu do sporazuma med vlada Republike Avstrije in FLR Jugoslavije, o nepremičninah avstrijskih državljanov na jugoslovanskem obmejnem področju, je bila s tem dana možnost, da pristojne jugoslovanske lokalne oblasti izjemoma dovolijo pašo tudi članom zgoraj navedenih skupnosti v skladu z novimi naravnimi pogoji teh področij.

Upoštevač mnenje mešane komisije jugoslovanskih in avstrijskih strokovnjakov, ki so letos v juliju pregledali na litem mesta vsa v poštev prihajajoča območja v okr. Kranj, so se neposredni predstavniki avstrijskih interesov, ob podpori predstavnikov navedenih avstrijskih oblasti na sedanjih razgovorih v Beljaku, sporazumeli s predstavniki

OLO Kranj o novi ureditvi pašne, ter obsegu priznanja pašnih in ostalih pravic. Treba je poudariti, da so koroški interesi tudi doslej že nekaj let imeli pravico do pašne, čeprav celotno vprašanje formalno — pravno še ni bilo urejeno. S sedanjimi razgovori pa se je tudi v tem pogledu našla rešitev, ki v polni meri zadovoljuje zahteve in potrebe koroških pašnih interesentov.

Ob zaključku razgovorov so predstavniki agrarnih in servitutnih skupnosti izrazili svoje zadovoljstvo in zahvalo jugoslovanski delegaciji, ki je v polni meri in s polno dobre volje ustregla njihovim življenjskim potrebam.

Delegacija OLO Kranj je pokazala v razgovorih polno razumevanje za življenjske interese prizadetih koroških kmetovalcev, s čimer je omogočila uspešen zaključek teh razgovorov ter dala ponoven dokaz pripravljenosti jugoslovanskih narodov, za plodno sožitje med Avstrijo in Jugoslavijo.

Istočasno izražajo zastopniki udeleženi agrarnih interesentov in servitutnih skupnosti svojo iskreno zahvalo tudi koroški deželni vladi in njenim zastopnikom za intenzivno in uspešno zastopstvo njihovih interesov pri sedanjih razgovorih in pri prejšnjih pogajanjih.

V Beljaku, 1. oktobra 1955.

Preskrba delavskih središč - naj bo osnovna naloga

S sestanka članov odseka za kmetijske pridelke okrajne trgovine, zbornice v Kranju

Kranj, 6. oktobra.

Danes so se zbrali v Kranju člani odseka za kmetijske pridelke združene trgovinske bršen del članov se tega važni bi predvsem razpravljali o ce z ozimnico (krompir, zelje, ja

Dasiravno smo se v letošnjem letu oslonili v prvi vrsti na neposreden odkup od zadrug, v nekaterih primerih tovrstni odkup žal ni pokazal zaželenih uspehov. Nekateri zadrugi si namreč povsem neupravičeno zaračunavajo previsoko maržo za posredovanje pri odkupu krompirja (dinar pa tudi dva, medtem ko bi po mnenju vseh prisotnih zadostovalo 50—60 para), kar je nepravilno in povzroča, da potrošnik v delavskih središčih kupuje krompir in druge pridelke po takih cenah, ki so pravzaprav neutemeljene. Že vrsto let namreč ugotavljamo, da se nepravilnosti, ki povzro-

ju člani odseka za kmetijske zbornice za okraj Kranj (doga sestanka ni udeležil), da neni preskrbi gorenjskih mest bolka itd.).

čajo dvig cen posameznim kmetijskim pridelkom, ne smejo več dogajati. Toda tudi letos ne moremo reči, da je v tem oziru kaj bolje. Nelojalna konkurenca, borba za blago (tudi takrat, ko je blaga dovolj; konkretno krompirja na Gorenjskem), težnja za prekomernimi dobički, so tudi letos skoraj vsakodnevnost pojavi.

Kljub temu, da se odkupna trgovina bori s precejšnjimi težavami (slab prevozni park, embalaža, skladišča), je še mnogo več subjektivnih slabosti. Vse prevelike težnje so za prodajo krompirja v druge republike, kjer se dosegajo (Nadaljevanje na 2. strani)

Z lastnimi močmi so pomagali zgraditi vodovod

Primer marljivih občanov z Brega pri Preddvoru

Za zdravstveni in splošni napredek naše dežele je pravilna ureditev vodovodov, vodnjakov, kapnic, napajališč za živino in podobnih naprav, bistvena pomena. Neurejena gnojlišča po vaseh ogrožajo vodo v slabih vodnjakih. Ogrožajo pa tudi podtalno vodo, saj dostikrat niti ne vemo, kako se vode pod zemljo med seboj pretakajo. Okužena voda pa je vir raznih nalezljivih bolezni: tifusa, kolere, griže in drugih. Pri nas v Sloveniji ima le ena tretjina prebivalcev dobro vodovodno vodo ostali jo zajemajo iz starih, nehygienskih vodnjakov, ali pa iz studencev. Mnogo ljudi pa uporabljajo vodo iz še slabših virov. Tam je možnost okužbe še večja. Ne smemo pozabiti, da je pri nas v Sloveniji kar tri četrtine vseh vodnih virov okuženih, ali pa vsaj ogroženih.

Zato ni čudno, če Rdeči križ Slovenije z milijonskimi zneski podpira gradnjo novih vodovodov, vodnjakov, kanalizacij in podobnih naprav. Toda pomaga samo tam, kjer ljudje sami pokažejo voljo do dela. Tako je tudi marsikje v kranjskem okraju. Lahko pa rečemo, da so bili najmarljivejši občani na Bregu pri Preddvoru.

Nedolgo tega smo obiskali to vas. Prejšnje čase se je čez vas v strmeh klancu spuščala cesta proti Kokri. Ob vsakem deževju so imeli težave z vodo. Drla je v jarku ob cesti in vdiral v nižje ležeče hiše. Ob suhem vremenu pa se je v obcestnem jarku, obraščeno s koprivami in bičevjem zbirala gnojnica in povzročala velik smrad.

Letos so se vaščani na Bregu odločili enkrat za vselej napraviti temu konec. Izvolili so gradbeni odbor in z lastnimi sredstvi začeli graditi novo vaško kanalizacijo. Za delo so prijeli vsi sposobni ljudje, razen redkih izjem. Vsak dan so se zbirali. Delali so okoli tri mesece in to razen vsega dela na polju. S kakšno požrtvovalnostjo so delali si lahko predstavljamo, če pomislimo, da je v vsi vsega le okoli petnajst moških in še od teh so štirje v službi. Samo težaška dela bi stala, če bi jih plačali, več kot 300.000 din. Tudi gradbeni material, razen cementa in cevi seveda, so vaščani odstopili brezplačno. Predsednik gradbenega odbora **Matevž Gazvoda** je brezplačno odstopil zemljo, da so na njej lahko kopalni potrebni gramoz in pesek.

Rdeči križ Slovenije je ljudem z veseljem priskočil na pomoč. Vse načrte za kanalizacijo je prav tako brezplačno napravil Okrajni higienski zavod v Kranju, ki je nadziral vsa gradbena dela. Okrajni odbor Rdečega križa v Kranju je prispeval iz republiških denarnih sredstev 124.000 din. Tudi bivši občinski ljudski odbor Preddvor je prispeval h gradnji 20.000 din za plačilo cementa. Brezplačna strokovna dela cenijo na 40.000 dinarjev, brezplačni gradbeni material 341.000 din, brezplačno dela pa na 331.000 din. Celotna kanalizacija je po mnenju strokovnjakov vredna okoli 883.000 din. Marljivi vaščani na Bregu so potemtakem večji del vrednosti ustvarili s svojim lastnim delom.

Marljivi graditelji z Brega zaslužijo vso pohvalo, posebno pa gradbeni odbor, saj je moral premagati marsikatero težavo, predno je bil vodovod dograjen.

Rado Smolinsky

Železarnovatorjem in racionalizatorjem

Za poživitev novatorske in racionalizatorske aktivnosti med člani delovnega kolektiva jeseniške železarne, je upravni odbor podjetja dal priznanja in izplačal denarne nagrade petnajstim avtorjem izboljševalnih predlogov proizvodnega procesa. Za izboljševalne predloge so dobili priznanje, oz. nagrade: Viktor Jamar, Matevž Slamnik, Janez Noč, Janez Kosmač, Srečko Talar, Jože Balant, Alojz Baškošek, Alojz Komic, Rado Faganel, Jože Knific, Mirko Gasar, ing. Milutin Fajdiga, Jože Zbontar, Ivan Vovk in Jože Bertoncelj. Najvišja nagrada 32.755 dinarjev je bila izplačana za predlog novega načina izdelave signalnih števil in črk; prejeli so jo ing. Milutin Fajdiga, Mirko Gasar in Jože Zbontar. Osebnost pa je dobil najvišjo nagrado v višini 31.917 dinarjev Ivan Vovk iz žične valjarne za predlog novega krožnega navodila.



Preteklo nedeljo je tovarna »Ela« iz Begunj praznovala 10-letnico obstoja. Na sliki direktor tovarne Rudi Finžgar med svojim govorom ob slavnostni akademiji. Poleg njega je predsednik upravnega odbora tovariš Vidic

Posnemanja vredno! Lovska kočica - plod udarniškega dela

Preteklo nedeljo so se zbrali v prostranih gozdovih lovišča Lovske družine Radovljica člani domače družine in zastopniki okoliških lovskih družen k pomembnemu prazniku. Dopoldanskemu pogonu na divje svinje je sledila slovesnost pri na novo zgrajeni lovski kočici sredi »Grofije«.

Kočica ima kuhinjo in sobo z o-smimi ležišči ter skupno ležišče za 30 ljudi. Opremljena je kar najljubše in najekonomičneje. Ima tudi svoj vodni rezervoar.

Predsednik lovske družine Radovljica **Golmajer**, ki je slavnostno odprl novo lovsko kočico, je v svojem govoru poudaril, da je kočica predvsem plod udarniškega dela celotnega kolektiva lovske družine. 28 članov, med njimi največ delavcev, katerim pa so požrtvovalno pomagali tudi nekateri kmetje domačini, je opravilo 1183 udarniških ur in

145 ur udarniških voženj z živino. Da je bilo vse delo opravljeno v petih 10 tednih, gre zlati priznanje predsedniku gradbenega odbora **Tonetu Pintarju**, ki je skupno z nekaterimi lovci žrtvoval ves svoj dopust za postavitev kočice.

Gradnja kočice je predvsem narekovala potreba po večji kontroli nad tem delom lovišča, kjer so se doslej nemoteno razmnoževale divje svinje in povzročale občutno škodo po okoliških poljih. Samo v lanskem letu je na primer OLO Radovljica izplačal za škodo po divjih svinjah nad 100.000 din.

Nova lovška kočica, last skupnosti, je tudi nov dokaz, da naši ljudje še znajo delati udarniško ter bi bil v tem kolektiv lovske družine Radovljica lahko vzor marsikaterega društva in organizaciji. **C.**

JUBILEJNO ZASEDANJE Organizacije združenih narodov se je kar se tiče splošne debate, približalo koncu. Sedaj pripravljajo volitve v številne odbore in pododbore te svetovne organizacije. V kuloarjih Generalne skupščine je bilo dostikrat slišati tudi mnenja o tem, da bi kandidirali Jugoslavijo za člana Varnostnega sveta, čeprav naša delegacija ne misli kandidirati v ta organ Združenih narodov.

Neka druga stvar, neko drugo dejstvo, pa je prišlo iz stavbe Združenih narodov, ki je vznemirljivo vplivalo na celotno svetovno javnost. To je bil umnik francoske delegacije z letošnjega zasedanja in zapustitev amfiteatra, kjer zaseda Generalna skupščina.

Slo je za problem Alžira. Zaradi tega, ker je Generalna skupščina komajda izglasovala z 28:27 glasov, uvrstitev alžirskega vprašanja, ki že dobra dva meseca krepko vznemirja miroljubni svet, v dnevni red letošnjega zasedanja. Dasiravno se je Francija umaknila z zasedanja, vendarle diplomatski strokovnjaki sodijo, da ne bo prišlo do trajnejšega razdora med Francijo in samo organizacijo Združenih narodov.

Skladno s tem dejstvom in z ugotovitvijo, da je tudi Sovjetska zveza glasovala za uvrstitev alžirskega vprašanja v dnevni red Generalne skupščine, so Francozi odložili obisk ministrskega predsednika. Faura in zunanji ministri Pinava v Moskvi, dasiravno je bil že skoraj v celoti pripravljen in določen za datum odhoda 13. oktober.

TUDI VEST, DA BO egiptovska vlada sklenila sporazum o dobavi orožja iz Čehoslovaške in nekaterih drugih vzhodnih držav, je močno razburila diplomatske kroge zahodnih držav.

Dasiravno se je egiptovska vlada v želji, nabaviti si dovolj takega orožja, ki bo po njih izjavah koristilo varnosti Egipta in njegovemu stremljenju za mir v svetu že obrnila na zahodne države (Francijo, Veliko Britanijo in Združene države Amerike), od njih orožje ni mogla dobiti brez določenih koncesij. Vse za zahodne države so postavljale kot pogoje za prodajo orožja, sklepanje zvez.

Predsed. egiptovske vlade **Naser** pa je v svojem govoru glede tega vprašanja izjavil, da je Egipt svobodoljubna in neodvisna država, ki cenil svojo svobodo. In v teh težnjah si skuša zagotoviti orožje tam, kjer ne bo treba dati nikakršnih koncesij. Poudaril je, da bo pogodba o dobavi orožja iz Čehoslovaške popolnoma trgovskega značaja. V zamenjavo za orožje bo Egipt prodal Čehoslovaški riž in bombaž.

V ZENEVI POTEKAJO že dva meseca medsebojni razgovori veleposlanikov ljudske republike Kitajske in Združenih držav Amerike. Na svojem 19. se-stanku, ki sta ga imela veleposlanika v sredo, sta razpravljala še vedno o drugi točki dnevnega reda ameriško - kitajskih pogajanj in sicer: »O še vedno neurejenih vprašanjih med dvema deželama.

FREDSIEDNIK GRŠKE VLADE maršal Papagos je pred dvema dnevnoma umrli. To je bil velik prijatelj in pobornik Balkanske zveze.

Začasno opravlja posle predsednika vlade zunanji minister **Stefanopoulos**. — Kralj Pavle pa je poveril mandat za sestavo nove grške vlade Konstantinu Karamanlisu, ki je bil v vladi maršala Papagosa minister za komunikacije in javna dela.

Revija naprednega kmetijstva v Škofji Loki

Predavanja za sadjarje, tečaj za vrtnarice, kmetijski

Nagrajenci kmetijskega dne v Kamniški Bistrici

Preteklo nedeljo sta Kmetijski zadrugi Kamniška Bistrica in Godič priredili prvo razstavo goveda pincgavske pasme v tem okolišju.

Kljub temu, da je bila razstava manjšega značaja, je bilo razstavljenih skupno 48 krav in telic ter 2 bika. Razstava je zelo uspela tako po kvaliteti razstavljenih živin, kakor tudi v vzgojnem pomenu. Lastniki razstavljenih živin so prejeli skupno 92.000 dinarjev nagrad. Prvo nagrado je dobila krava »Cika«, last Petra Močnika iz Zupanje njeve. Ta krava je prišla v razred II/a, od telic je dobila prvo nagrado telica »Rinka«, last Ivana Iskra iz Godiča. Bik »Lev«, last Antona Krta iz Podjelše, pa je dobil prvo nagrado.

D. C.

Francoski parlament je spet začel z delom. In komaj je začel z delom, že visi usoda sedanje francoske vlade na tanki nitki. To za Francijo, kjer je hitra menjava vladnih garnitur normalen pojav, ni pravzaprav nič nenavadnega. Usodno in nenavadno pri tem je le dejstvo, da je spet Severna Afrika tista, ki grozi, da se bo ob njej razbil sedanji Faurov kabinet, prav tako kot se je letos februarja razbil Mendes - Francoev. Razlika je le v tem, da se je prejšnja, zimska debata začela v aredu, sedanja, jesenska pa v torsk.

Severna Afrika, pri čemer mislimo na Tunis, Maroko in Alžir, dela že vsem francoskim vladam, kar se jih je zvrstilo po drugi svetovni vojni, sive lase. Zakaj? Zato, ker večina francoskih politikov preprosto ni mogla in še ne more razumeti, da so prešli »dobri stari časi« kolonialnega gospostva. V francoskih desničarskih krogih je še vedno močno zakoreninjena misel, da je vprašanje Severne Afrike izključno francosko notranje vprašanje. Ti krogi ne pristajajo niti na najbolj blage kompromisne rešitve, najbolj zmernih politikov. Tako so celo proti temu, da bi se realizirali zaključki Aix les Bainskih posvetovanj, kjer so sklenili, naj se neprijateljnosti sultan Ben Arafata odstrani iz maroškega prestola, njega

nasveti, škropljenje sadnega drevja, preskrba s kmetijskimi stroji in še mnogo drugih skrbi ima Kmetijska zadruga v Škofji Loki.

Letošnja jesen je kmetovalce, posebno one, ki so po navesti Kmetijske zadruge gnojili z umetnimi gnojili, škropili dreves in uničevali kolonarskega hrošča, nagradila z obilnim pridelkom in te bodo pokazali na Kmetijski razstavi, ki bo od 2. do 9. oktobra v Gospodarskem poslopju zadruge pri Gasilnem domu. Poleg pridelkov od žita do sadja bodo pokazale tudi kmetijske stroje, miniaturno drevnico itd.

Za uvod v razstavo bodo v nedeljo ob devetih dopoldne kmetje sami v sprevedu pokazali glavna kmečka dela: mlacev, žetev, košnjo, ličkanje... Ob koncu razstave pa bodo kmetijski strokovnjaki cenili najboljše pridelke, zadruge pa nagradila njihove pridelovalce. Škoda je le, da s kmetijsko ni združena tudi živinorejska razstava. —j—

Ljudje in dogodki Pred istim problemom

Zagata Faurove vlade zaradi Severne Afrike

pa naj zamenja 3-članski regentski svet ter reprezentativna maroška vlada. Na ta način naj bi se po mnenju Faurove vlade poskušal najti vsaj najminimalnejša platforma za sodelovanje z Maročani. V strahu, da bi ne bil to prvi korak k porazu k dokončnemu umiku iz Severne Afrike, pa je francoskim desničarskim krogom tudi to preveč. Zato so vplivali na francoskega generalnega rezidenta v Maroku **Deiatoura**, da teh sklepov še ni uresničil. Tako vprašanje regentskega sveta še vedno ni rešeno, niti ni sestavljena maroška reprezentativna vlada. Le Ben Arafata je bil med tednom prav na hitro odstavljen in prepeljan v Tanger.

S takim trmestim vztrajanjem na »dobri« tradicionalni politiki, s tem, da o reformah sploh slišati nečemo, francoski konservativci nehoti sami pospešujejo rast tistih sil, ki uresničenje teh reform vse odločneje zahtevajo. Danes niso več časi, ko se z ognjem in mečem lahko vzpostavim mir, kot za pokolje Abd-el-Kaderjevih plemen in se na silo da vključiti tuje ozemlje, kot je

Mladinci Usnjarske srednje šole so zborovali

Ob pričetku novega šolskega leta so se sestali v Domžalah v dljaškem domu mladinci in izvolili novo vodstvo ter napravili načrt za delo v novem letu. Med vsemi 69 gojenci je v domu 30 mladincev iz drugih republik. Letos prednjačijo Srbi, za njimi so Makedonci, nato Bosanci, Hrvatje in en Črnogorec. Družba je zelo pestra in se vsi lepo razumejo. Letos je bil vpis razveseljiv — 28, medtem ko jih je bilo lani le 7. Posebno skrb bo posvečala organizacija vzgoji mlajših in pomoči pri učenju tistim, ki so prišli iz drugih republik, kajti tem dele za sedaj jezik še teže.

Izvolili so devetčlanski odbor, kateremu predseduje dijak Slavoljub Djurdjev iz IV. letnika USS.

Dopisujte v „Glas Gorenjske“

le 14%) na teh področjih, niti »sveta jeza« nad vesmi, ki se poskušajo vmešavati v francoske »notranje zadeve«.

Kolonialno vprašanje postaja vedno bolj akutno. Čim bolj se urejajo osnovna trenja med blokoma, tembolj silijo vprašanje na prvo mesto. Zato ni slučaj, da je letošnje zasedanje Generalne skupščine vključilo v dnevni red razpravo o Alžiru, kar so prejšnja zasedanja redno odbijala. Tudi ni slučaj, da je bilo z veliko večino izglasovano, da bodo razpravljali o Novi Gvineji, ki je doslej pod holandsko upravo.

S tem, da je zapustila zasedanje Generalne skupščine, ko je le-ta sklenila razpravljati o Alžiru, je francoska delegacija samo pokazala, da svoje standardne politike do Severne Afrike ne misli opustiti in da je torej razprava še kako potrebna. Neuspeha, ki ga je doživela z vključitvijo alžirskega vprašanja v dnevni red Generalne skupščine OZN, ni mogoče z ničemer zmanjšati.

Danes se uveljavlja v svetu nov duh. To je težnja vseh svobodoljubnih narodov, da se s skupnimi močmi upro vsakršnemu zaslužnjevanju in bore proti vsem obstoječim oblikam zaslužnjevanja. S tem procesom se bo moral pač vsakdo spriznati.

Preskrba delavskih središč - naj bo osnovna naloga

(Nadaljevanje s 1. strani)

višje cene. Nihče nima nič proti temu, toda zadostiti bi bilo treba predvsem domačemu tržišču in preskrbeti delavska središča z ustreznimi količinami kmetijskih pridelkov za o-zimnico. Ali se ne zrcali mor-da nesposobnost naše odkup-ne trgovine tudi v tem, da so začeli celo posamezni sindikati pošiljati svoje odkupovalce na teren, kjer naj bi odkupili pridelke po nižjih cenah, kot pa jih lahko dobe v maloprodaji?

Ne glede na to, da je trgovanje na celotnem ozemlju države prosto in neomejeno, bi morale gorenjske kmetijske zadruge stremeti predvsem za preskrbo Jesenic, Kranja in Tržiča ter drugih mest z o-zimnico, poleg prodaje v druge republike.

Zato bi bilo prav, da bi se maloprodajna trgovska mreža povežala neposredno z zadrugami ter tako odkupila blago po nižjih cenah in tudi ceneje posredovala delavcu brez raznih posrednikov.

Potrošniki upravičeno pričakujejo, da bodo dobili krompir, zelje in jabolka po takih cenah, ki ne bodo pretirano visoke in v katerih ne bo zapopadana tudi nesposobnost, nestrokovnost ter dobičakar-željnost posameznikov, ki imajo posla s trgovino in odkupom kmetijskih pridelkov. **I. A.**

Vsem občanom ob občinskem prazniku Preddvora borben pozdrav!

GOJITVENO LOVIŠČE „Karavanke“

Preddvor

Kakšen je bil Kmetijski dan v Cerkljah

Vtisi in opažanja o kmetijski proizvodnji in njenem razvoju

25. septembra je bil v Cerkljah velik kmečki praznik. Vse štiri kmetijske zadruge s tega območja (Velesovo, Cerklje, Zalog in Brniki) so priredile v Cerkljah Kmetijski dan. V okviru tega dne so bile v Zadrudnem domu poljedelska, sadjarska in čebelarstva razstava, zunaj, na travniku pred Zadrudnim domom pa razstava živine.

Začetek prirejanja takih lokalnih kmečkih prireditev v teh krajih je bil dober. Kmetijski dan (ki bo vsako leto v drugem kraju navedenih štirih zadrug) je pokazal dosedanje uspehe cerkljanskih kmetovalcev, pokazal pa je tudi marsikatero slabost, ki jo bo treba na vsak način odpraviti.

Na območju navedenih štirih kmetijskih zadrug je 834 gospodarstev, od katerih sta 602 kmečki. Od 834 gospodar-

stev je 416 kmečkih in 76 nekmečkih ali 58,9% vključenih v kmetijske zadruge.

Kmetijske zadruge zajemajo na svojem območju naslednji odstotek gospodarstev: KZ Cerklje 58%, KZ Brniki 100%, KZ Velesovo 77%, in KZ Zalog 33%. Zelo čudi majhen odstotek v zadrugo vključenih gospodarstev v Zalogu, dasiravno imajo najboljše pogoje za zadrugo kmečko organizacijo.

Da je mesto neprednega kmetovalca in onega, ki želi razvoj in procvit svojega gospodarstva, v okviru zadruge, je jasno pokazal tudi kmetijski dan v Cerkljah. Seveda pa pri tem ne smemo pomotovati zadruge tako, da bi jo imeli za ustanovo, od katere je pričakovati zgolj koristi, ne da bi imeli pri tem kakršnekoli obveznosti. To nikakor

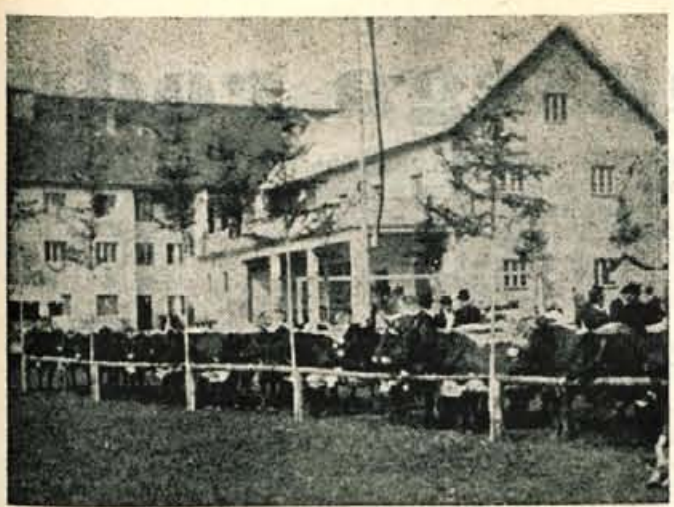
ne! Le skupno delo v zadrugi za dobrobit vseh zadrugnikov, celotne naše skupnosti in vsakega posameznega kmetovalca, poraja uspehe. Od takega dela lahko pričakujemo tudi povečanje blaginje vseh delovnih ljudi pri nas.

Marljive in podjetne organizatorje kmetijskega dne v Cerkljah lahko pohvalimo z željo in prepričanjem, da bo prihodnji kmetijski dan bodisi v Velesovem, Zalogu ali Brnikih, še boljši od tega. Boljši pa bo le, če bodo vse zadruge z vsemi zadrugniki, s skupnimi močmi zagrabile za delo in če bodo čakali zgolj na pomoč od drugod. Nasloniti se je treba predvsem na lastne sile.

Več ljudi, več vnetih zadrugnikov in organizatorjev bo mnogo lažje opravilo veliko delo. Uspeh pa bo pri tem neprimerno večji!



Tako je bilo, ko so vozovi »kmečke občeti« s starešino, ženinom in nevesto odšli iz Cerklj... Veselo, z vriskanjem so se poslovili...



Tak pogled na živinorejsko razstavo in Zadrudni dom, kjer je bila sadjarska, poljedelska in čebelarstva razstava, se je nudil obiskovalcem, ki so prišli na Kmečki dan v Cerklje



Član Izvršnega sveta LRS Franc Popit in predsednik OZZ Kranj Tone Hafner, si ogledujeta sadjarsko razstavo...



»Kolikokrat bom še peljal kravo v krogu?« se je vprašal marsikateri živinorejec, ko je vodil svojo živino okoli ocnjevalne komisije, ki je bila neizprosna...



Dobila je »krancel«... Krava »Naglica«, rodovniška številka 308, last Petra Stularja iz Lenarta št. 1



Nagrade so bile mikavne... Zato je bilo okoli tovarišice, ki jih je delila, vedno polno interesentov...

O veliki pesi in krompirju

30 kg težka buča, velika sončnica, koruza in žito

Na poljedelski razstavi je razstavljalo 47 kmetovalcev 113 vzorcev različnih pridelkov.

Razstava naj bi pokazala, da je v tem predelu smer kmetovanja živinorejsko-poljedelska, zato smo opazili zlasti mnogo krompirja in krmske pese. Kmetov, ki se bavijo s pridelovanjem semenskega krompirja je v teh zadrugah 23 in imajo mnogi od njih že dolgoletne izkušnje. Povprečen pridelek semenskega krompirja je okoli 270 stotov po ha, povprečen pridelek vsega krompirja pa 190 stotov.

Na razstavi ni bilo opaziti drugih važnejših krmskih rastlin, ki so že marsikje močno razširjene: krmskega ohrovtu, grahorice, premalo je bilo detelj, ki jih v tem predelu precej sejejo, tudi koruza je bila preslabo zastopana. Pridelek mrve je na precejšnji površini še majhen. Kriva so sicer zamočvirjena tla. Analiza zemlje, ki so jo napravili do sedaj v 150 primerih kaže, da je zemlja potrebna močnega apnenja. Seveda pa je osnovna potreba odstraniti vodo s primernimi melioracijami. Malo boljši je položaj na njivah. Tu je vzrok že skrbnejša obdelava in močnejše gnojenje.

Kolobarjenje je še primereno. Preveč okopavin in pre-

malo žita že kaže, da bo težko ohraniti dosedanje rodovitnost tal. Pomagajo si sicer z umetnimi gnojili, ki so jih zadruge cerkljanskega okoliša kupile 22 vagonov, kar pa

»Glas Gorenjske« jih je nagradil

Kot najboljši posamezniki, udeleženci Kmetijskega dneva v Cerkljah, so dobili nagrade časopisa »Glas Gorenjske«:

1. Kot najboljši živinorejec Jože Sluga starejši, iz Grada, (5.000 din)
2. Miha Gašpire iz Pšenične Police, kot najboljši poljedelec (3000 din)
3. Franc Kotnik iz Dvorja je dobil nagrado kot najboljši sadjar (2.000 din)
4. Janez Polajnar iz Cerklj je bil ocenjen kot najboljši čebelar (2.000 din)

Nagrajencem čestitamo!

je za sedanje potrebe premalo. Povprečno so porabili 167 kg umetnih gnojil po ha kmetijskih površin, to pa je 60% nad okrajnim povrsjem.

Kljub tem pomanjkljivostim moramo priznati, da so bili uspehi poljedelcev precejšnji in napredek razmeroma velik. Ta pa bi bil lahko še večji, če bi kmetijskemu

posestvu v Cerkljah omogočili boljše delo in možnosti razvoja, seveda v okviru razpoložljivih sredstev in pogojev.

Kmetijsko posestvo, ki ima 149 ha zemlje, še ni arondirano in so zaradi tega delovni pogoji spriču razdrobljenih parcel precej težavni. Zato se sedaj pripravljajo na arondacijo. Od 149 ha pa je v obdelavi le 86 ha zemlje, to pa zaradi tega, ker podjetje nima možnosti vskladiščenja kmetijskih pridelkov in niti pogojev za vzrejo zadostnega števila goveje živine.

Zato bi bilo zelo umestno in koristno, če bi cerkljanski župnik odstopil kmetijskemu posestvu v Cerkljah hleve, ki so prazni in neizkoriščeni, v katerih pa bi lahko prebivalo 40 glav živine in pa silose, ki prav tako ne služijo svojemu namenu. Če bi župnik v Cerkljah dal ta poslopja začasno v uporabo kmetijskemu posestvu, bi mnogo več pripomogel cerkljanski občini kot pa če bo iz hlevov preuredil pevsko sobo za pevce, ki pojejo na cerkvenem kuru.

Brez čebel ni sadja

O čebelarstvu

Najskromnejša izmed vseh je bila čebelarstva razstava, vendar dovolj učinkovita. Poleg literature o čebelarstvu, je bil razstavljen tudi panj s čebelami. Obiskovalci so lahko videli, kako se negujejo čebele in kako proizvajajo med.

Čebelarstvo ni zgolj šport ali »konjiček« posameznikov. Gojitev čebel ima tudi ogromno važnost za sadjarstvo in prav tako za poljedelstvo.

Zato je prav, da posvečamo razvoju čebelarstva vso pozornost.

Lepo, izbrano - pa tudi neizbrano sadje

Sadjarski osek v Cerkljah sodi med najaktivnejše sadjarske odseke na Gorenjskem, saj je priredil že lani sadjarsko razstavo.

Letošnja razstava je bila obsežna in okusno urejena. Razstavljavcev je bilo 192, vzorcev pa 573. Na sprednji mizi je bil razstavljen gorenjski sadni izbor, ki je posebno zanimiv obiskovalcem. Med temi sortami so bile: jonatan, boskopski kosmač, krivopecelj, baumanova reneta, od hrušk pa boskovka, kleržo, pastorovka. Glavni del razstave je obsegal vzorce različnih sort posameznih sadjarjev, od katerih so zavzemale prvo mesto jabolka, nato pa hruške. Orehov razen enega samega vzorca ni bilo, ker letos ni bila letina.

Razstavljenih je bilo 69 vrst sadja. To je vsekakor prevelika mešanica sort v tem predelu, katero bo potrebno skriti. Tudi odnos med jesenskimi in zimskimi sortami še ni najboljši, ker je preveč jesenskih vrst, ki se težje prodajo v obilnih letinah, kot je n. pr. letošnja ter ne dosežejo tako dobro ceno kot zimska jabolka. Pri obnovi in precepeljvanju starega sadnega drevja bodo sadjarji morali to upoštevati.

Prikazane so bile tudi važnejše bolezni in škodljivci na sadnem drevju. Med razstavljenimi plodovi so bili nekateri tudi napadeni od ameriškega kaparja, kateremu bodo morali sadjarji napovedati neizprosno boj. Učinkovitost poletnega škropljenja se je poznala na plodovih, ker so bili brez škrlupa, katerega je letošnje leto še posebno mnogo. Prikazan je bil tudi poskus proti izmenični rodnosti, kateri se izvaja pri Mihi Gašpircu v Pšenični polici. Razlike med gnojenimi in negno-

jenimi sadnimi drevesi so vidne. Tudi na sadjarsko literaturo niso pozabili.

Sadjarsko razstavišče je zajemalo tudi zadrugo drevsnico, ki je lepo urejena, čista plevela, žal pa nima za izdajo letos srednjedelnih drevesc, za katere je veliko povpraševanje.

„Krava pri gobcu molze!“

Nekal o živinorejski razstavi

Člani Kmetijskih zadrug Brniki, Cerklje, Velesovo in Zalog so pripeljali na skupno razstavo v Cerkljah 62 krav, 17 telic in 8 bikov. Razstavljena živina je bila izbrana na pregledih, ki so jih zadruge priredile že nekaj dni pred razstavo. Zaradi tega je bila vsa živina precej izenačena. Namen prirediteljev razstave je bil pokazati zbranim živinorejcem takšno žival, ki je za pleme in proizvodnjo najbolj primerna. Nekdanja reja težke mesnate živine in volov za klanje je skoraj popolnoma zamrla. Vnovčevanje mleka je postalo ugodno in koristno za kmetovalca. Vedno bolj se je začel uveljavljati mlečni tip živine.

Seveda so še kmetje, ki imajo še staro pojmovanje o živini. To pa ni odraz gospodarskih prilik, pač pa starega učenja o živinoreji, ki v precejšnji meri nasprotuje modernim gledanjem na živino.

Kot zaželene živali so bile na koncu razstave prikazane nizke, srednje velike živali, žlahtnega izraza in velikih, obsežnih ter zelo živih vimen. Nekatere od teh živali so bile v izredno mlečnem tipu, nekatere pa so bile živali kombiniranih lastnosti, t. j. sposobne za srednjo proizvodnjo mleka in razen tega še mesa. Komisija je dala prednost

mlečnemu tipu. Tako je dobila častni venec krava domače pasme, ki je prišla na razstavo od Sv. Lenarta. To je bila hribovska žival, navajena na vse težke prilike in sposobna najboljše pridelovati porabljenno krmo. Ves njen videz je kazal, da je dobra mlekarica. S tem je dobila priznanje tudi vsa živina, ki jo rede ljudje po gorah nad Cerkljami. To je pravilno, saj prihaja največ plemenske živine prav s teh gora. Pri izkušenih in pametnih živinorejcih je ta živina zelo čislana in zaželena.

V splošnem so vse sodelujoče zadruge prikazale prav dobro živino. Le pri nekaterih živalih so se opazile škodljive posledice nepravilne hlevske reje. Te živali so predvsem trepele v nogah, zaradi zanemarnjenih in nenegovanih parkljev. Poleg tega pa je bilo opaziti tudi nekaj bolezni na vimenih, kar je posledica slabe higijene in nepravilnih prijemov pri molži.

Živina je bila takole ocenjena v plemenske razrede: V I. razred I žival, v IIa 4, v IIb 7, v IIIa 33, v III 36 in v IIIb šest živali.

Razstava je pokazala prav dobro stanje živinoreje pri vseh štirih zadrugah, tako da ne moremo delati razlike med njimi. Vendar napis »Krava pri gobcu molze«, velja.



Ko so prišli v Zalog, Velesovo, Brnike, so bili svatje že veseli. Povsod so jim postavili pregrade...



Starešina je bil najbolj »štiman«... Vendar ves čas ni bil tako resen, kot je tu na sliki...



Zenin in nevesta se smehljata. Vesela sta in srček jima igra... Na kaj le mislita...?



»Ali nas boste pustili noter, kaj?«, je vprašal starešina. »Saj nismo nepridipravi. Zenin in nevesto imamo s seboj!«

Naša šola in rast našega rodu



Pionir s puško

TEDEN OTROKA v Domžalah . . .

Društvo prijateljev mladine je pripravilo lep spored za Teden otroka in sicer bo v nedeljo slavnostna seja, na kateri bo govorila prof. Milena Vodopivec. Zveza vojaških vojn invalidov bo obdarovala ta dan 80 sirot, predvajali bodo tudi mladinski film »Kekec«. V torek bo zdravstveno predavanje v Kulturnem domu — predaval bo zdravnik dr. Maks Kremžar, v petek pa bo vzgojno predavanje prof. dr. Stanka Gogala. Ob zaključku pa bo v Kulturnem domu akademija. Občinski ljudski odbor bo verjetno kmalu odprl mlečno restavracijo v hiši, kjer je tudi slaščičarna. Tudi otroke, ki so socialno ali zdravstveno ogroženi, bodo obiskali in poskrbeli za pomoč. Kupiti nameravajo primerno zgradbo nekje v Primorju, kamor bodo pošiljali otroke na letovanje.

. . . v Kamniku

Teden matere in otroka so Kamničani počastili posebno prisrčno z akademijo v ponedeljek zvečer, v veliki dvorani kulturnega doma. Starši in otroci so jo napolnili do poslednjega kotička. Program je bil zelo pisan. V uvodu je tov. Gantarjeva govorila o pomenu mednarodnega dneva otroka, nato pa je začel s programom pevski zbor učencev osnovne šole. Sledile so deklamacije in recitacije učencev osnovnih šol iz Kamnika in Nevelj. Učenci iz Stranj so presenetili z ljubkimi plesi, glasbene točke pa so izvajali učenci glasbenih šol iz Kamnika in Domžal. Za zaključek so dijaki gimnazije ponovili enodejanski »Naši otroci«. Prireditev je bila res na višini in je vsem ugajala. V teku tedna je bilo tudi pedagoško predavanje za starše, v izložbi trgovine na klanecu pa so vzbujali pozornost razstavljeni ročni izdelki naših učencev. Z.

Pomen šolskih kuhinj

Pri zdravstvenih pregledih šolske mladine v kranjskem okraju opažamo pri večini otrok okvare zobovja, slabo držo, visok procent ostankov prebolelega rahitisa v rani otroški dobi in slabo stanje prehrane. Po večletnih analizah zdravstvenega stanja šolske mladine in študija prehrane, smo prišli do zaključka, da mora dobiti otrok razen rednih obrokov doma — ki običajno niso pravilno sestavljeni, včasih pa tudi količinsko ne odgovarjajo potrebam otrokovega organizma — tudi obrok hrane v času glavnega odmora. Obrok hrane pri nas so v glavnem sestavljeni iz ogljikovih hidratov in obliki krompirja in raznih močnatih jedi, zato je glavni namen tega obroka, da z njim nudimo otroku živalske beljakovine, v obliki mleka neobhodno potrebne za njegov razvoj.

V ta namen smo začeli ustanavljati šolske mlečne kuhinje in to ne samo v večjih središčih, ampak tudi v popolnoma kmečkih predelih. Morda se zdi to marsikomu nerazumljivo; češ, saj je ven-

Skrb za mlajši rod je stara kot človeštvo samo. Vedno je mlajši sprejemal od starejšega, ga posnemal, raste ob njegovih izkustvih, dopolnjeval, preizkušal in zavračal njegove sklepe, ugotovitve, izkustva in tako ustvarjal borbo med mladim in starim.

To je bila prvotna, toda prava življenjska šola, ki jo je zahtevala borba za obstoj brez vseh znanstvenih teorij.

Kasneje si je človek del razdelil, razvijalo se je poljedelstvo, obrt, trgovina. Z rastjo družbe so se pojavili tudi poklicni vzgojitelji. Stari Grki so to delo poverili posebnim sužnjem. Srednji vek je pač vodila cerkev. Lastila si je tudi vso pravico vzgojnega dela, vzgojila si je ponižne vernike, slepo vdane svojim gospodarjem, nerazgledane in nesvobodne ljudi, katerih edina naloga je bila ubogljivost in delo za gospodarja. To so lastnosti, ki so se v stoletjih globoko zakoreninile in ki nas še danes ovirajo v svobodnem razvoju.

Pouk v naših šolah se je moral ravnati po takih osnovah vse do NOB. Taka vzgojna miselnost je tipična za »stare šole«.

SOLA IZ NAJTEŽJH DNI JE USTVARILA TEMELJ DANASJNI

Ob navalu okupatorja se je v naših ljudeh dvignilo vse, kar je bilo zdravega, tedaj je bil postavljen tudi temelj naše nove šole. Človek z voljo in samozavestjo je dokazal, da se more razvijati zdrava rast tudi v najtežjih pogojih. V preprostih izbah, skednjih in na prostem so partizani med borbo zbrali mladi rod in ga učili. Te partizanske šole so bile sicer silno skromne, vendar so pomenile osnovo današnjemu šolstvu. Nikdar v naši zgodovini nismo še imeli šol, ki bi bile bliže življenju, kot so bile šole — nastale med bojem. Tu je bil postavljen vzgojni cilj za vse naše delo: **vzgojiti svobodnega, samozavestnega, široko razgledanega človeka, prostega vsakega mističnega mračnjaštva, čuvarja pridobitev NOB, graditelja svoje lepše bodočnosti.**

Premalo se zavedamo pomene vzgojnega dela v teh šolah, premalo je znano naši najširši javnosti, da je v teh šolah novonastajajoča družba direktno posegla v šolsko delo in s krepko gesto odpravljala vso zastarelost naših šol in vzgoje, uvedla vzgojen, življenjski pouk ter s tem odločno priznala, da je šolsko delo politično delo in osnova za družbeno rast novega, svobodnega človeka.

Po teh ugotovitvah bomo lažje razumeli, da družbeno upravljanje, ki se sedaj utrjuje v našem šolstvu, ni nekaj, kar se uvaja zaradi novosti, temveč je nujno potreben družbeni forum za nadaljnji razvoj naše šole. To niso stari krajevni šolski sveti, ki so obravnavali šolski proračun. Našim šolskim odborom je poverjena skrb za celoten razvoj šole in njihova osnovna naloga je, da skupno z uč-

teljskimi kolektivi ustvarijo res »ljudsko« šolo. Zato skrb za vzgojno delo v šoli ni samo zadeva učiteljsva in tistih staršev, ki imajo danes otroke v šoli, temveč je to zadeva vseh državljanov.

Začetno delo naših šolskih odborov ni lahko. Glavna ovira jim je ukoreninjena navada zastarelega gledanja in presojanja današnjih družbenih razmer, današnjega dogajanja s stališča, ki današnjemu življenju ne odgovarja več. Pomisliti moramo, da smo bili vsi deležni »stare vzgoje«: starši se ozirajo v tiste učilnice, kjer so se oni učili; učiteljsvo je več generacij delalo v takem okolju, družba kot celota pa se je navadila gledati in ocenjevati delo šole v takem smislu.

Zato se pojavi vprašanje: kje naj se učimo novega, po kom naj uravnamo svoje delo? Velika večina čaka za svoje delo navodil, osnutkov poslovnikov itd. Teh pa ni in tudi ne morejo biti.

KAKO IN KAJ NAJ SE UČIMO?

Na svetu je malo držav, pri katerih bi mogli slediti progresivnemu vzgojnemu procesu. Pri njih se lahko učimo graditi moderno, higiensko šolsko poslopje, moderna tehnična učila, delno se lahko razgledamo po novih oblikah organizacije šole — to pa je tudi vse. Toda: **vsebino svojih šol moramo najti sami.**

Ko govorimo o vzgojnem pouku, moramo praznaprav ugotoviti, koga zajema ta vzgojni pouk. Ta vzgojno poučni proces ni omejen samo na delo z otroci in ni poverjen samo šoli in družini, temveč vsej družbi. Zavedati se moramo, da se neprestano vzgajamo vsi, ne le otroci; vzgajamo se in rastemo povsod in neprestano ne samo ob določenih urah; vzgaja nas življenje samo največ z delom. Tudi otroku je učenje glavno delo. Delavec, kmet, nameščena vzgaja zlasti njegovo delo, njegov delovni kolektiv pri delu. Napačno je misliti, da rastemo samo ob študiju, ob koncertih, ob gledališču itd. Družva in množične organizacije hirajo, če niso sposobne poiskati dela ob problemu, ki je danes aktualen. Bistvo naše rasti je v tem, da neprestano sledimo delu in življenju naše skupnosti na vseh področjih, kritično ocenjujemo dogajanja ter jih hkrati dopolnjujemo, izboljšujemo na osnovi izkustev in sledimo življenju in razvoju ostalih ljudstev na svetu, prav tako kritično ocenjujemo njihovo delo ter se učimo od njih, vendar pa jih nikdar slepo ne posnemamo.

CILJ NAM JE EDEN, LE POTI DO NJEGA JE VEČ . . .

Nujno je, da vsakdo spozna, da je naš resnični dvig iz zastalosti možen le pod pogojem, da bodo vse naše ustvarjalne sile temeljile na študijski potrebi našega človeka, v okviru njegovih sposobnosti in materialnih možnosti. Potem lahko trdimo, da gradimo na trdnih tleh.

50.000 dinarjev za varstvo otroka

Na seji kolektivnega organa Unjarskega tehnikuma v Domžalah so razen ostalega sklenili, da bodo nakazali v sklad za varstvo otroka 50 tisoč dinarjev ter tako dali vzgled vsem ostalim podjetjem v domžalski občini, na katera se je obrnilo Društvo prijateljev mladine.

Dr. S. M.

Preko zmogljivosti otrok ne bomo mogli nikdar. Nujen je kompromis med zahtevnostjo družbe in zmogljivostjo otroka. Pri določanju vsebine splošne izobrazbe pa kaj radi pokazemo vso svojo ozkost. Gledamo namreč vedno le tisto ozko okoličico, v kateri dnevno živimo. Izrode se nemišelnost pretiravanja, ko bi hotel iz otroka narediti specialista, ki naj ve samo to, s č-

Če smo torej ugotovili, da je vzgojni proces enoten in da zajame vse, ne le mladino, je popolnoma jasno, da mora biti vzgojni cilj vsem isti in da so samo poti, ki vodijo k njemu različne. Mislim namreč vzgojno delo družine, ki se čestokrat bistveno loči od vzgojnega dela šole, kakor tudi od vzgojnega dela družtev, da ne govorimo še o vplivu ceste, v oddaljenih hribovskih vaseh pa o osamelosti otrok. Zato je prvi pogoj, če hočemo ustvariti res »novo šolo«, da se vsi oni, ki so še vse preveč zakopani v staro gledanje, zavedno osvobodijo zastarelosti in da le spoznajo, da razvoja ni mogoče zavreti. Prav je, da ne verujemo v slepo, prav je, da razmišljamo, razpravljamo o vprašanjih, ki so ti nejasna. To je edina pot, ki pelje do pravega prepričanja. Ni pa prav, da gledamo samo nazaj in da smo načelno proti vsakemu mnenju, ki ni naše — lastno. V tem, mislim, je jedro vseh ovir za boljše, temeljitejše in tudi hitrejšo delo in razvoj.

SOLA NAJ SE ČIMBOLJ PRIBLIŽA ŽIVLJENJU

Drugo pa je vprašanje vsebine naše šole. Hočemo šolo z vzgojnim poukom. Mnogo se piše in razpravlja o »novi šoli«, »sodobni šoli«, »reformirani šoli« itd. omenili pa smo že prej, da si moramo najti vsebino za naš vzgojni pouk sami. To vprašanje vsebinskega pouka pa se ne bo rešilo nekje za zeleno mizo, temveč samo v razredu, kjer bo delal širokorazgledan učitelj in bo uporabljal vsa nova učila, kjer bo sodeloval šolski odbor, kjer bodo društva razvijala svojo delavnost z mladino le kot dopolnjevanje šolskega vzgojnega pouka in kjer bo vsa družba — sleherni državljan šolskega okolišja — bdela nad delom v razredu in rastjo šole. Učitelj ter mu ne bo vseeno, s kakšno osnovno izobrazbo in kako vzgojen otrok je prišel iz osnovne osemletne šole.

Zato ne smemo zavračati mnenja in pripombe poedincev. Razumeti moramo kmečkega človeka, da je cenil šolo in učitelja, ki je svoje dni razen takega znanja, ki ga prejme otrok danes v šoli, vzgojil še mladega sadjarja (brez posebnega predmeta »sadjarstvo«) in da zahteva to tudi od današnje šole. Prav ima, saj on ne zahteva sadjarja strokovnjaka in ne zahteva strokovnosti, on zahteva samo življenjski vzgojni pouk t. j. pouk o tem, kar je mladem človeku najbližje in zanj tudi najbolj vzgojno. Ravno tako ima prav delavec, ki ugotavlja, da je njegov otrok nespreten v ročnostih. Zdravo je gledanje mater, ki so zadovoljne, ko se njihove šolarke uče plet in krpat noga-vice. Taka kritika in take ugotovitve so pozitivne. Kažejo nam pot k pravi vsebini vzgojnega pouka. Zato bi morali predlagati na roditeljskih sestankih, na zborih volivcev, članom šolskega odbora in učiteljskemu vse, kar opazimo, da bi bilo potrebno naučiti otroka v času obveznega šolanja. Te potrebe nam narekuje življenje! In ker hočemo ustvariti življenjsko šolo, tega ne moremo storiti brez sodelovanja nas vseh.

ZAHTEVNOST PO IZOBRAZBI NAJ BO V MEJAH ZMOGLJIVOSTI

Vsebina naše osnovne splošne - izobrazevalne šole ni mogoče predpisati s posebnim programom. Določena bo — kot smo že v uvodu omenili — z izkušnjami pri delu, v razredu in s sodelovanjem vseh. Vendar nas mora pri tem voditi osnovna misel: **Pri določanju vsebine pouka moramo računati z dvema faktorjema: eden je zahtevnost družbe po izobrazbi, drugo pa je zmogljivost otroka.**

Preko zmogljivosti otrok ne bomo mogli nikdar. Nujen je kompromis med zahtevnostjo družbe in zmogljivostjo otroka. Pri določanju vsebine splošne izobrazbe pa kaj radi pokazemo vso svojo ozkost. Gledamo namreč vedno le tisto ozko okoličico, v kateri dnevno živimo. Izrode se nemišelnost pretiravanja, ko bi hotel iz otroka narediti specialista, ki naj ve samo to, s č-

mer si bo služil kruh. Sem spada tudi mnenje, da je študij zaradi belega kruha in podobno. Tu jasno dokazujemo, kako malo smo v vsakdanjem delu zainteresirani za naš skupen napredek, za skupno rast vse družbe. Tak tipičen primer pomanjkljivosti vzgojnega dela desetih let šole, družine in družbe je naš servilen odnos do tujcev. Vse kaže, da je še vedno v veljavi načelo ponižnosti in klečeplazenja, sicer bi si ne mogli razlagati, da naši otroci — in to celo z vednostjo staršev — prosjajo za bombone in čokolado okrog avtomobilov nemških turistov. In vendar vse znanje in vse moderne tovarne in hidrocentrale ne bodo ustvarile naše bodočnosti, če ne bomo zgradili človeka.

VZGOJITI SI MORAMO ČLOVEKA S SRČNO KULTURO

V iskanju novega, sodobnega pa ne vidimo tega, kar nam je najbližje: svoje nezodrelosti za družbeno življenje. Ali ne bi bilo prav, da od kulturno higienskih navad v otroških vrtcih (in kjer teh ni, naj bi se to izvajalo pri pouku moralne vzgoje v prvem in drugem šolskem letu) naučimo otroke primernega vedenja v družbi, negujemo bon ton v strokovnih šolah in višjih srednjih šolah? Zlasti pa posvetimo posebno skrb za tako delo v družtvih s kmečkimi fanti in dekletki. Človek, ki se ne čuti enakovrednega, ki živi pod občutkom manjvrednosti, ker ne zna tega kar vidi pri drugih, ne bo nikdar samozavesten in svobodno človek. Malenkosti so to, pa vendar za vzgojo značaja čestokrat odločilne.

Posebno poglavje moramo posvetiti izobraževanju naše kmečke mladine. Razveseljiv je napredek naše vasi. Ravno sedaj smo v dobi razstav, raznih kmečkih prireditev, ki kažejo strokovno dovolj visoko stopnjo. Drugače pa je s splošno izobrazbo kmečk. mladine. Če ugotovljamo med predvojaškimi obvezniki polpismenost in celo posamezne

primerne nepismenosti, mislim, da je s tem dovolj povedano. Ni mladina tista, ki naj bi bila nosilec kmečke naprednosti. Ugotovljati moramo, da so to tisti zdravi starejši posamezniki, ki so pravzaprav iz lastnega nagiba prisvojili toliko znanja in tako razgledanost, da so poborniki za ustanavljanje zadrž in naprednega razvoja kmetijstva.

Iz vsega tega lahko pride-mo do nekaterih ugotovitev:

1. Vzgojni proces je enoten, vzgojni cilj skupen za vse. Sprejela ga je družba in velja kot cilj za odrasle in mladino. Zato je nujno, da ga priznava ne samo šola in družba, temveč tudi dom ter da se vsa društva pri svojem vzgojnem delu podrejajo temu cilju in so v najtesnejšem stiku z vsemi, ki delajo na vzgojnem polju. Nad doslednim izvajanjem takega dela naj bdi SZDL.

2. Družba je že v času partizanskih šol odredila šoli nje-no vlogo. Naša dolžnost je, da to vlogo utrdimo z delom. Šola naj postane central. vzgojna ustanova za vsak šolski okoliš, društva in organizacije ter vsi ostali forumi pa naj s šolo sodelujejo in dopolnjujejo (krožki, tečajji itd.) osnovno znanje, ki ga daje šola. Šola glejmo kot družbeno ustanovo in ji pomagajmo de-sodobnosti.

3. Ako bi ne priznali šoli (obvezni osemletni šoli) te centralne vzgojne učne funkcije, in bi družba ne prevzela popolne odgovornosti, da zgradi našim prilikam odgovarjajočo šolo, bi bilo treba misliti na drug sistem izobraževanja.

4. Vrsta strokovnih šol so tudi kmetijsko gospodarske šole, ki jih pri nas še ni, ker niso obvezne. Prav bi bilo, da postanejo kmetijsko - gospodarske šole prav tako obvezne za kmečki poklic, kot so obvezne vasienske šole za obrtniške poklice.

5. Skrb za rast mladega rodu naj razvijajo vsa društva in organizacije koordinirano s šolskim delom vse leto, ker vzgojni proces ne more priznavati presledkov.

J. Gram

Problem moralno in socialno ogroženih otrok

Kadar govorimo o vzgoji, trpijo in ki postanejo lahke družbi škodljivi in nevarni.

Kako naj rešimo te otroke in kdo naj zanje odgovarja? Za te otroke bi morale skrbeti razne organizacije od SZDL pa do Društva prijateljev mladine. Stremeti pa moramo za tem, da ustanovimo poklicne posvetovalnice (karkršne v naprednih deželah že dolgo obstojajo), ki bi skrbje za vse socialno in moralno ogrožene otroke. Take posvetovalnice bi klicale njihove starše in jim dajale nasvete.

Nastane pa zopet vprašanje, kam s takimi otroki? Ali imamo kak zavod v katerega bi jih pošiljali? Vendar dokler nimamo poklicnih posvetovalnic, moramo za te otroke nekaj storiti. In ta dolžnost pripada v največji meri Društvu prijateljev mladine. V vsaki občini naj Društvo prijateljev mladine reši ta problem po svojih možnostih. Najprej je treba s pomočjo šolskih organov ugotoviti, kateri otroci so moralno in socialno ogroženi.

Ce se sedaj ob Tednu otroka spomnimo na te težke probleme, se moramo zavedati, da te probleme ne smemo reševati kampanjsko, ker se ti problemi kampanjsko rešiti ne dajo.

J. Jarovšek



Otroci v vrtcu na Jesenicah

Teden otroka na Gorenjskem Nova igrišča v Kranju

Kranj, četrtek 6. oktobra.
V tednu otroka je bilo na Gorenjskem že več prireditelj in slovesnosti, nekaj pa jih je še na sporedu v petek, soboto in nedeljo.

V nedeljo, 2. oktobra so na Zlatem polju v Kranju slovesno otvorili 4 nova otroška igrišča. Vsa dela pri urejanju igrišč so opravili prebivalci Zlatega polja prostovoljno, sredstva za material pa je prispeval mestni odbor Zveze društev prijateljev mladine. Po otvoritvi so bile tekme na skirojih za cicibane in pionirje ter tekmovanja v namiznem tenisu.

Istega dne so razsula letala po vsej Gorenjski na 30.000 letakov, ki so opozorili na Teden otroka vse Gorenjce, predvsem prebivalce oddaljenejših naselij.

V torek je bilo v okviru Teda otroka posvetovanje predstavnikov delovnih kolektivov z vse Gorenjske. O tem posvetovanju prinašamo posebno poročilo. Danes, v četrtek, pa je bilo v Kranju posvetovanje pedagoških delavcev o vzgoji naših otrok.

V tem tednu gostuje po Gorenjski tudi jeseniško Mestno gledališče z mladinsko igro "Trnjalica". Danes je gostovalo v Škofji Loki, jutri, v

petek, 7. oktobra bo imelo dve predstavi v Kranju, in sicer na Primskovem v dvorani Zadruga doma, v nedeljo pa bo gostovalo v Trzinu, kjer bo imelo eno dopoldansko in eno popoldansko predstavo.

Ta in naslednji teden bodo po vseh šolah v okraju prvi roditeljski sestanki v letošnjem šolskem letu.



Prijetne so urice v otroških jasilih

Otroške zdravstvene ustanove v Kranju

Matere, iščite pomoč pri zdravnikih!

Ker gotovo še marsikateri imed staršev ne ve, katere otroške zdravstvene ustanove delajo v Kranju, jih hočemo danes na kratko opisati.

1. **Otroški dispanzer s posvetovalnico za zdrave otroke.** Dispanzer vodi zdravnica specialista za otroške bolezni. Delo je razdeljeno v dispanzersko delo t. j. zdravljenje bolnih otrok, dojenčkov, malih in predšolskih otrok in zaščitno delo v posvetovalnici za zdrave otroke, kjer dobivajo matere predvsem razna navodila in nasvete za obratitev in izboljšanje zdravja svojih otrok. V letu 1954 je bilo skoraj 11.000 pregledov.

2. **Solska ambulanta,** ki jo vodi zdravnica, specialista za šolsko higieno. Naloga te ambulante je prvenstveno skrb za zdravje šolske mladine. Zato opravlja v prvi vrsti sistematične preglede vse šolske mladine, proučuje njih telesni in duševni razvoj, skrbi za sodobno higieno šolskih prostorov ter zdravi majhne poškodbe in obolenja šolskih otrok.

Tej ambulanti je priključena tudi ambulanta za zaposleno mladino v gospodarstvu z istimi nalogami kakor za šolsko mladino.

Pod vodstvom šolske ambulante bo v tekočem šolskem letu tudi posebna ortopedska telovadba, prvenstveno za mladino osnovnih šol, ki kaže manjše telesne napake zaradi slabih drž ali nepravilnega razvoja okostja. Žal bo ta nadvse potrebna telovadba zaradi pomanjkanja telovadnice in strokovnega kadra omejena na manjše število otrok ob samo 2 x tedenski vaji. Potrebe so sicer večje, število slabih drž in manjših okvar je veliko, zmogljivost pa omejena.

3. **Solska zobna ambulanta za osnovne šole** v osnovni šoli: v letu 1954 je ena dentista z eno zobno instrumentarko opravila v 2757 delov urah 3350 ordinacij. Uspehi, ki jih zapažamo pri otrocih, so v zdravstvenem oziru nadvse zadovoljivi. Pravočasno zdravljenje je rešilo pred popolnim nagnitjem veliko število zob.

4. Poseben delovni dan v **protituberkuloznem dispanzerju** za otroke omogoča rentgensko kontrolo pljuč pri vseh sistematičnih in drugih pregledih šolske mladine, pri izbiri otrok za počitniške kolonije in ob sprejemu vajencev na delo.

5. **Solska zobna ambulanta za srednješolsko mladino** bo začela z delom verjetno še v tekočem letu, čim bodo pripravljene prostori v I. gimnaziji. Tako bo tudi za srednješolsko mladino odpadlo čakanje v splošni ambulanti, pri čem bo hitreje na vrsto in ob-

držala v večjem zdravju svojih zobe.

Med boleznimi mladine opažamo prav tako kakor pri odraslih na prvem mestu bolezni dihal, prebavil in kože, če ne upoštevamo otroških nalezljivih boleznih, oslovskega kašlja in škrlatinke. Toda večjo zaskrbljenost nam vzbujajo kronična reumatična obolenja srca, ki jih je registriral otroški dispanzer leta 1954. med predšolskimi otroci 34, med osnovnošolskimi 93. Te številke nas opozarjajo, da ni reumatična bolezen med otroci tako redka, da ni zdrav-

ljenje reumatične bolezni zadosti učinkovito, da bi preprečilo bolezen na srcu; da ni nega otrok med različnimi boleznimi pravilna in zadosti skrbna; da ni zaščita pred reumatizmom dosti učinkovita. Vzrok moramo iskati v nezadostni in nepravilni negi pri raznih banalnih katarjih in prehlajenjih, ko matere pustijo zaradi nepoučenosti otroka prezgodaj iz postelje, čim vročina malo popusti. Nevednost, neznanje in nepoučenost je tako lahko vzrok neštetim težkim in za življenje nevarnim boleznim.

V socialističnem sektorju je bilo 196 vajencev; izmed njih 7 ur ni delal noben vajenec, temveč je bilo zaposlenih 5 vajencev v 13 pol ure, 178 vajencev v 8 ur, 138 in pol ure in celo dva vajenca od 9—12 ur.

Iz privatnega sektorja je bilo anketiranih 157 vajencev, od katerih 7 in 7 in pol ure ni delal nihče, 8 ur je delalo 87 vajencev, 8 in pol 11, 9 ur 23, 9 in pol ure 7, 10 ur 21, 11 ur 3 in 12 ur celo 5 vajencev.

Gornje številke prepričljivo povedo, da delodajalci v velikih meri izkoriščajo vajence. Učni mojstri sicer trdijo, da to ni izkoriščanje, marveč je strokovno dviganje vajencev. Take trditve je treba odkloniti, ker se vajenec ne usposablja in strokovno ne dviga, ako mora po končanem učnem času v šoli t. j. v zgodnjih večernih urah še v delavnico, kjer mora še trdo delati. Zato je nujno potrebno, da se naša družba bori proti takim mojstrom, ki zaradi osebnih koristi zavirajo telesni razvoj mladoletnika. Menimo, da so tudi vajenci, ki se v Stari Loki uče brivsko - frizerskega poklica pri mojstru Milanu Medvedčku, ljudje in naši državljani, ki imajo prav tako določene pravice, a vendar so ti ob nedeljah dopolne zaposleni, v ponedeljek in torek pa, ko njihov mojster počiva, morajo vajenke v šolo v Kranju, ostale dni v tednu pa zopet delajo v salonu. Pri takih ugotovitvah pač ne moremo trditi, da je pri nas razvit čut do vajenca — otroka, ko mu ne nudimo niti najosnovnejših človeških pravic, ki mu kot človeku pripadajo. Prav tako se zlasti na podeže-

KAKO ŠCITLJO MOJSTRI VAJENCE?

Omenili smo že, da je ljudska oblast z Uredbo o vajencih le-te zaščitila. V odstavkih te uredbe beremo, da ima vajenec pravico do mesečne denarne nagrade, do letnega dopusta 30 dni, do zimskega dopusta in da dela v prvem letu 42, v drugem 45 ur in v tretjem letu učenja 48 ur na teden. Na neki vajenski šoli v

Zdrava mati - ZDRAV ROD

Starši, povečajte skrb za zdravje svojih otrok — Materi naj se posveti vsa nega v času nosečnosti

Naši nazori, naši pogledi in naše zahteve so se v zadnjih letih glede pojma »zdravje« spremenili, poglobili in razširili. Medtem ko je medicina v prejšnjih letih posvečala vso svojo skrb samo bolniku in njegovi bolezni in je zdravstvo 19. stoletja iskalo vzroke boleznim in jih skušalo preprečevati, daje sodobno zdravstvo glavni poudarek ohraniti in izboljšati zdravja. Zdravje nam danes ne pomeni več samo odsotnost bolezni in hiranja. Pod tem pojmom razumemo danes nerazdružljivo telesno in duševno, zdravje ter odgovarjajočo social. blaginjo. Vsi ti činitelji so med seboj vzročno in posledično povezani. Človek je telesno in duševno enovit, to se pravi njegova zavest, pamet in razum so prav tako izraz dejavnosti njegovega telesa kakor n. pr. dihanje ali presnavljanje. Zato nam je danes jasno, da vpliva-jo dogajanja na njegovem telesu tudi na njegovo duševno območje in obratno, duševna na telesno. Prav tako pa sta tudi človek in njegovo okolje neločljiva enovitost, ki učinkujeta medsebojno drug na

drugega in sta vzročno in posledično neločljivo povezana med seboj. Zato ni in ne more biti vzrokov bolezni izven narave, izven človekovega okolja in človeka samega. Vzroke bolezni in hiranja odkrijemo vedno v okolju in v človeku samem, bodisi v njegovi poedevni zasnovi, bodisi v pridobljenih lastnostih

pred rojstvom ali načinu življenja od prvega diha dalje. Stremljenje in prizadevanje sodobnega zdravstva je usmerjeno v to, kako bi odstranili vzroke, ki slabijo zdravje; kako bi spremenili okolje, ki vpliva kvarno na zdravje; kako bi zdravje utrdili in izboljšali.

Največ dojenčkov je umrlo v mesecih: januarju, aprilu in okturu.

Pri natančnem pregledu te tabele vidimo, da mora biti skupna načelo, da v skrbi za zdravje naših otrok ne bomo začeli skrbeti šele takrat, ko je zdravje že zrahljano in načeto, temveč že mnogo prej, že takoj po spočetju! Zdravje naših novorojenčkov in dojenčkov ne bomo začeli ščititi šele po rojstvu, zaščititi ga moramo že med nosečnostjo in pred porodom. Naša ljudska oblast je v skrbi za blaginjo in zdravje najmlajših državljanov in njih mater z zdravstveno zakonodajo zagotovila ženi vso zdravstveno zaščito v zvezi z nosečnostjo in porodom. Dispanzerji za žene, posvetovalnice za nosečnice, materinski domovi, oskrba v porodnišnici, strokovna pomoč na domu, v se to daje naša socialistična skupnost vsem ženam brezplačno, neoziraje se na to ali so v delovnem razmerju ali ne, ali so delavke ali kmetice, ali so revne ali bogate, ali so zdrave ali bolne. Cilj te predporodne zaščite je samo zagotoviti zdravo nosečnost, normalen porod zdrave matere in rojstvo zdravega otroka! Cilj, ki je skrita ali pokrita želja vsake žene in moža.

Tudi v našem okraju se je po osvoboditvi razširilo omrežje posvetovalnic za matere in otroke, posvetovalnic za nosečnice. S porodnišnico v Kranju na Laborah bo zagotovljena porodnicam daljša doba oskrbe, kakor jo zahtevajo sodobna načela. S prihodom strokovnjakov, ginekologov bo možno odpreti dispanzer za žene. Toda cilj predporodne zaščite naj ne ostane cilj samo zdravstvene službe, temveč cilj vseh žena! Da si žena zagotovi zdravo nosečnost in zdrav porod, naj ne odlašaja z obiskom do zadnjega meseca nosečnosti ali celo trenutka, ko je že treba oditi v porodnišnico! Tako, ko spozna, da je v drugih okoliščinah oz. najkasneje v 10 do 12 tednu nosečnosti, naj gre prvič na pregled v posvetovalnico, dispanzer ali vsaj k svojemu zdravniku. S prvim pregledom naj ne odlašaja, naj ne išče vseh mogočih izgovorov, ta obisk v posvetovalnici naj smatra, kot svojo glavno dolžnost v dnosu do sebe, svojega otroka, družine in skupnosti! V bodoče naj se drži navodil in nasvetov zdravnikov v posvetovalnicah, naj redno prihaja na naročene obiske in si zagotovi tako pravilno zdravstveno zaščito. Obiskov patronažnih sester naj ne zavračaja kot nepotrebnih ali zoprnih, ne v nosečnosti in ne po rojstvu malega nenogljence! Novorojenčka naj ne nese v posvetovalnico za otroke šele ob izbruhu resne bolezni ali prehlajenja, temveč čimprej po rojstvu, da dobi potrebne nasvete in navodila o pravilni negi in prehrani! Napačna, včasih celo škodljiva in kvarna je miselnost mladih mamic, da sme prinesiti svojega malčka v posvetovalnico šele takrat, ko ji je zbolel! Prav je sicer, da ga nese v boleznijo čimprej k zdravniku, toda to ni več skrb za ohranitev in udržitve zdravja, temveč že v manjši ali večji meri gašenje požara! Sodobno gledanje na zdravje zahteva več, zahteva zaščito in okrepitev zdravja v zdravju!

Zato okrepite, mamice, skrb za zdravje svojih otrok, povečajte jo in poglobite že s predporodno zaščito. Očetje, skrbite, da bo družinsko okolje toplo, zadovoljno, mirno in prisrčno! Ne puščajte vsega dela z novorojenčkom samo materi, ne izgovarjajte se z možko nerodnostjo! Nič vam ne boš kodilo, če pomagate ženi pri koptanju in previjanju! Otrok zahteva za zdrav telesni in duševni razvoj ljubezen in nego matere in očeta. Ne kratite mu te težnje in pravice! V zdravem družinskem okolju ob ljubezni matere in očeta bo zrasel otrok v zdravega, v sodobnem pomenu zdravega odraslega človeka, svojim staršem v ponos, svojemu ljudstvu v korist in pomoč.

Največ vajencev je iz delavskih družin. Mnogo jih je brez očeta, večinoma so ti padli v NCB, ali pa so bili žrtve fašističnega terorja, le nekaj jih je umrlo naravne smrti. Mnogo vajencev ima tudi bolne starše ali pa so matere prezaposlene.

Iz navedenih podatkov in izjav učencev, je utemeljeno, da bo v Kranju in v ostalih centrih okraja nujno potrebno vajencem organizirati ceneno prehrano. Boljše bo nuditi tem otrokom ceneno, kalorično in dovolj močno enoličnico, kot pa dajati sredstva za zdravlila, razen tega pa imeti še šibak in neodporen delovni kader.

Iz nadaljnjih anketnih ugotovitev sklepamo, da vajenska

Tabela 1

ROJSTVA IN SMRTI DOJENČKOV V BIVSEM OKRAJU KLANJ LETA 1954			
Področje	živorojenih	umrlo dojenčkov	na 100 živorojenih umrlo v %
Zdravstveni dom Kranj	863	40	4.63%
Škofja Loka	568	32	5.63%
Trzin	228	11	4.82%
Skupaj	1659	83	5.03%

Od teh v mestih:

Kranj	386	17	4.42%
Škofja Loka	202	12	5.94%
Trzin	228	11	4.82%

Tabela 2

UMRLJIVOSTI DOJENČKOV PO STAROSTNI DOBI			
Umrlo v starosti	dečkov	deklcic	skupaj
Nič dni	6	7	13
1 do 6 dni	15	4	19
Prvi teden	21	11	32
7 do 30 dni	9	7	16
Prvi mesec	30	18	48
2 do 5 mesecev	9	10	19
Prvih 5 mesecev	39	28	67
6 do 11 mesecev	11	5	16
Prvo leto	50	33	83
1 do 4 let	7	7	14

Tabela 2 nam nazorno kaže, da smo izgubili od vseh živorojenih otrok prvi dan življenja 13 ali 15.66%, prvi teden 32 ali 38%, prvi mesec 48 ali

57.83% in prvega pol leta 67 ali 80.72%. Mrtvorojenih je bilo 23 otrok. Brez strokovne babiške pomoči ni bil rojen v bivšem okraju Kranj noben otrok.

Tabela 3

VZROKI SMRTI DOJENČKOV			
Vzroki	dečki	deklcice	skupaj
Nedonošenost	10	3	13
Porodne poškodbe	7	8	15
Prirojene nakaze	9	2	11
Pljučnica	15	13	28
Neznano	2	2	4
Drugi vzroki	6	5	11
Tuberk. vnetje možgan. open	1	—	1
Skupaj	50	33	83

Več skrbi vajenski mladini

Pravilna vzgoja, prehrana in počitek - zagotovilo večje storilnosti

Vajenska mladina prireja leto za letom razstave svojih izdelkov, ki dokazujejo kvaliteto in velik napredek ne samo izdelkov v šoli, marveč tudi v delavnici. Lanskoletna okrajna razstava v Kranju in letošnja republiška v Ljubljani sta dokazala, da naša vajenska mladina po svojih izdelkih in po svoji strokovnosti ne zaostaja za mladino v najnaprednejših in industrijsko najbolj razvitih državah; tako je bilo tudi mnenje inozemskih strokovnjakov in naših izseljencev. Prireditelji razstav so dobili od javnosti potrdilo, da so na prvi poti pri usposabljanju kvalificiranih delavskih kadrov in s tihim priznanjem je bil poplavljen njihov trud. Vsi oni, ki proučujejo razvoj in strokovni napredek naših vajencev se zavedajo, da smo v primerjavi s staro Jugoslavijo napravili na tem področju ogromen korak naprej, saj je danes naša vajenska mladina zaščitena s številnimi uredbami in ima v naši skupnosti mesto, ki ji pripada. Okrajne obrtne zbornice pomagajo našim vajencem na razne načine — prirejajo seminarje za mojstre in jih tako vzgajajo za sposobne in odgovorne učitelje praktičnega dela, čeprav se še vedno pojavljajo razne nevednosti.

Omenili smo že, da je ljudska oblast z Uredbo o vajencih le-te zaščitila. V odstavkih te uredbe beremo, da ima vajenec pravico do mesečne denarne nagrade, do letnega dopusta 30 dni, do zimskega dopusta in da dela v prvem letu 42, v drugem 45 ur in v tretjem letu učenja 48 ur na teden. Na neki vajenski šoli v

lju le prepagosto dogaja, da morajo vajenci v šiviljskih in krojaških obratih ob sobotah in dnevih pred prazniki pozno v noč delati. Tudi taki primeri niso v skladu s socialističnim humanizmom in jih je težko opravičiti, ker nočno delo škoduje mlademu človeku.

VAJENEC MORA IMETI DOVOLJ POČITKA

Anketni podatki nadalje ugotavljajo, da je bilo v lanskem letu zelo malo vajencev, ki so izkoristili vseh 30 dni letnega odmora. Pretežni del vajencev je imelo le štirinajst dni dopusta, nekoliko nekaj več, nekateri manj, nekateri pa celo niso koristili dopusta. Prav tu so razlogi, da nekateri vajenci svojih mojstrov ne spoštujejo, se napram njim neprimerno vedejo in jih celo sovražijo. Tu so izviri pobegov vajencev od mojstrov, razveljavljanje učnih pogoib in slinčo.

Vse zgoraj navedene nedostatke in nepravilnosti smo doslej največkrat samo registrirali. Ko pa sedaj ob Teden otroka razmišljamo o vsem tem, je naša osnovna dolžnost, da apeliramo na take učne mojstre, da svoje odnose napram svojim vajencem uredijo s tem, da jim nudijo vse ono, kar jim gre po ustavi ter vajenski in socialni zakonodaji. Istočasno bo prav gotovo tudi javnost spremljala razvoj naše vajenske mladine, saj problem vzgajanja strokovnih delavskih kadrov ni zadeva posameznikov, marveč celotne družbe.

LE S PRAVILNO PREHRANO BO DELOVNA STORILNOST VEČJA

Iz nadaljnjih anketnih ugotovitev sklepamo, da vajenska

V. KUS

Dr. PREMROU

Bogat repertoar - deset predstav Pred ustanovitvijo pevske zveze na Gorenjskem

Škofjeloško gledališče pred novo sezono

»Povsod iščem predsednika Gledališke sekcije KUD »Tone Sifrer«, pa so mi dejali, da si to ti. Napiši kaj za bralce lista »Glas Gorenjske« o letošnji sezoni, saj veš, lošči firbec...«, me je pobaral zadnjič na cesti.

»Pa naj bo, sem si mislil, vsakdo rad zve kaj novega...« Torej najprej nekaj splošnih novosti. Da bi bilo naše delo letos boljše, smo ustanovili gledališki kolegij, ki bo skupno reševal tekoče probleme in zato ne bo vse delo slonelo le na predsedniku sekcije. Ker so zahteve naše publike vedno večje, bomo poskrbeli za strokovne nasvete poklicnih teatarskih ljudi. Po-

ssova »Molčeča usta«. Za tem težjima deloma se bomo v decembru nasmejali komediji Frana Milčinskega »Matajev Matija« v režiji Simončičeve. Izven abonmaja nas bo z No-voletno jelko Poldka Stiglice-va razvedrila z »Rdečo kapi-« »Rdečo kapi-«, potem pa bomo spet v Ameriki. Tokrat bomo v Loki prvič gledali Arturja Miller-ja in sicer dramo »Vsi moji sinovi«. Režiral jo bo Vinko Primožič. Jugoslovansko dra- matiko bo letos zastopala Dr-žičeva komedija »Dundo Ma- roje« v režiji Franceta Finž- garja. Simončičeva je že lani pripravljala Medvedovo tra- gedijsko »Za pravdo in srce«, mislim, da ji letos ne bo pa-

igralsko zahtevnejši del ob- činstva; in lažji, komedijski del: za tiste, ki doslej niso prišli v gledališče; morda bo- do prišli na ta način.

Kljub vsemu delu pa vsak dan bolj čutimo togost orga- nizacijske oblike KUD v da- našnjih pogojih. Menda se je gledališče v Loki obdržalo prav zato, ker ima bogato tradicijo. Potrebujemo nove poživite, novih oblik dela in prav to pričakujemo od kon- gresa »Svobod« ljudsko pro- svetnih društev na Jesenicah.

Pa še nekaj! Ponovili bo- mo tudi recitacijski večer »Škofja Loka v besedi skozi stoletja« in pripravili raz- stavo »Deset let poveljnega gledališča v Loki.« Vsekakor je pred nami bogat repertoar. Skrb nas, če bo dvorana pol- na ali prazna, če bodo ljud- je pravilno ocenili naša dela.

J. Krek

Jesenice so dobile srednjo strokovno šolo

Z ukinitvijo Metalurškega delavskega tehnikuma, ki je po Uredbi o strokovnih šolah (Ur. list FLRJ 39/52) s šolskim letom 1954-55 prenehal z delo- vanjem, je začela Zvezarna Jesenice razmišljati o načinu nadaljnega pridobivanja sred- nje strokovnega kadra. Odlo- čili so se za ustanovitev moj- strske šole, ki bi vzgajala po- trebno število mojstrov me- talurške in kovinarske stroke ter za ustanovitev srednje tehnične šole z metalurškim oddelkom.

Svet za prosveto in kulturo LRS je pristal na ustanovitev mojstrske šole, ki je pričela s poukom že v letošnjem šol- skem letu in jo obiskuje 60 di- jakov, medtem ko je bil pred- log za ustanovitev srednje tehnične šole odbit. Na inter- vencijo predsednika metalur-

Na Gorenjskem je pevska dejavnost precej razgibana. To dokazujejo številni, močni, pa tudi kvalitetni zbori. Pev- ska dejavnost je bila med največjimi na področju biv- šega radovljanskega okraja v minulih sezonah, kar je bila za- sluga radovljanske okrajne zve- ze kulturno prosvetnih dru- štev. Organizirana so bila po- svetovanja pevovodij, preda- vanja za pevovodje in pevce, izveden pevovodski tečaj, ki bo letos s svojim delom nade- ljal, organizirani dve pevski reviji in izvedena števil. go- stovanja poedinih pevskih zborov.

Kljub priznani zborovski de- javnosti pa z delovanjem vseh pevskih zborov Gorenjske le ne moremo biti zadovoljni. Pri večini pevskih zborov ni pra- vega poleta. Izgovarjajo se na

delovne napore, prezaposle- nost, izpodiranje vokalne glasbe s strani instrumental- ne, pomanjkanje pevovodij, pomanjkanje primernega no- nega materiala itd. V zadnjem času z veseljem ugotavljamo, da se navedeni problemi že izboljšujejo. Prehajamo na normalno zaposlenost delovnih ljudi, ugotavljamo, da je naj- hujši val takoimenovane jaz- zovske glasbe, ki je prodirala prva leta po osvoboditvi tudi v najmanjše kraje, pojenjal, da se organizirajo razni te- čaji za pridobitev strokovnega kadra, da so komponisti že pričeli upoštevati zmogljivosti manjših zborov, da postajajo zbori previdni pri izbiri mate- riala itd. Da bi pa zborovsko petje na Gorenjskem še bolj napredovalo, je nujno misliti na ustanovitev organa, ki bi povezoval vse zbere, dajal vzpodbudo za izboljšanje de- la, organiziral razne tečaje in nastope — skratka vodil pev- sko dejavnost na Gorenjskem.

Ko se je na predzadnji seji okrajnega odbora zveze ljud- sko-prosvetnih društev na Go- renjskem razpravljalo o izvo- litvi komisij oziroma odborov za posamezne panoge kulturno prosvetne dejavnosti, je prof. Peter Lipar predlagal ustano- vitev pevske zveze za Gorenj- sko. Izvoljen je bil iniciativni odbor in s pripravami za usta- novitev pevske zveze za Go- renjsko, se je že pričelo. V prihodnjih dneh bodo organi- zirana pri vseh pevskih zbo- rih na Gorenjskem posveto- vanja o potrebi ustanovitve

pevske zveze, v mesecu no- vembri pa bi bila njena usta- novna skupščina. Razumljivo bi seveda delovala pevska zve- za pod okriljem okrajne zveze ljudsko-prosvetnih društev za Gorenjsko in bi bila ustano- vljena šele na pristaneke bodo- če Zveze Svobod in ostalih ljudsko prosvetnih društev Slovenije.

Priznani vokalni strokov- njak, komponist in dirigent, prof. Radovan Gobec je v zve- zi z ustanavljanjem pevske zveze za Gorenjsko dejal: »Us- tanovitev organa, ki bi pove- zoval naše zbere je že nekaj let več kot nujna. Vesel sem, da ste zamisel spro- žili na Gorenjskem, kjer bo do ustanovitve pevske zveze brez dvoma prišlo. Vzgladu Gorenjske bodo kaj kmalu sledili tudi ostali predeli Slo- venije.«

Na že omenjeni seji OO ZLPD Gorenjske je bilo go- vora tudi o izdajanju pevske revije. Zamisel je sicer zdra- va, vendar za sedaj še nelj- vedljiva, zato se je iniciativni odbor odločil dobiti v Glasu Gorenjske stalno rubriko, ki bi bila namenjena našim pev- skim zborom. Ta bi seznanja- la javnost o dejavnosti zbo- rov, o nastopih, opozarjala na razne praznike, kjer pevski zbori po večini sodelujejo in dajala tudi strokovne nasvete.

Prav bi bilo, da bi še kdo pisal o predvideni pevski zve- zi na Gorenjskem in bi bilo koristno, da bi bila čimprej ustanovljena.

Sezona v Prešernovem gledališču se je začela

Jan de Hartog: »Pod nebom zakonske postelje («Sopotnika»)

Komedija? Drama — tragi- komika — novela v slikah — dramaturgizirana novela v šestih slikah — lahko bi jih bilo tu- di več, morda celo manj. Av- ter te dramaturgizirane novele v epizodah je Holandec Jan de Hartog. Torej po Timayerjevi »Mladosti pred sodiščem« dru- gi Nizozemec na naših deskah — to pot v interpretaciji go- stov Slovenskega narodnega gledališča iz Trsta.

O avtorju bi težko rekli kaj drugega, kot to, da dramatik

Pričeli so z vajami

Pevski zbor DPD »Svoboda« v Domžalah je pričel z vaji- mi in se pripravlja za nastop z novim programom. Ob pričetu sezona so imeli prijeten družabni večer, na katerem so zapeli že znane pesmi in zno- va preizkusili svoje znanje. Ugotovili smo, da so na do- stojni višini in jim želimo o- bilo uspehov.

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE PRED DRUGIM USPEHOM

Po uspeli predstavi »Celj- skih grofov« bo v petek, 7. oktobra v Prešernovem gleda- lišču že druga letošnja pre- miera Williama Inge »Piknik« v režiji Miloša Mikelina in glavnih vlogah Anke Cigojeve ter Jožeta Pristova.

skih sindikatov Slovenije, to- variša Plevnika, pa je Svet za prosveto in kulturo LRS po isti uredbi pristal na ustano- vitev metalurškega delavskega oddelka ljubljanske Sred- nje tehnične šole na Jeseni- cah. Zvezarna Jesenice, v o- kviru katere je metalurška in- dustrijska, mojstrska in novo ustanovljena tehnična srednja šola, se zaveda perspektivne preusmeritve v kvalitetno proizvodnjo, zato tudi skrbi za kvaliteten in s tem v resnici strokovni kader.

Prav tako se Zvezarna Je- senice zaveda, da je mogoče vzgojiti kvalificiran, visoko kvalificiran in srednje stro- kovni kader le neposredno v podjetju in da pripada ta vzgoja v glavnem potomcem gorenjskih železarjev, ki so že zdavnaj pred našim šte- jem na Gorenjskem kopali ru- do, zidali fužine in plavže, u- livali železo, ter kovali in ka- lilili jeklo. Skrb in finančna žr- tev Zvezarne Jesenice za vzgojo potrebnega strokovne- ga kadra je lahko vzgled vsem tovrstnim in sorodnim podje- tem v državi.

U.

Obnovili so dvorano

V Domžalah je DPD »Svo- boda« bila letos dokaj delav- na, saj je imel pevski zbor nekaj uspešnih nastopov in tu- di dramska družina ni počiva- la. Ker je bila dvorana že pre- cej zanemarjena, so jo v le- tošnjem poletju preuredili, kajti Domžalčani so že upra- vičeno godrnjali nad neokus- nim izgledom notranjosti kul- turnega doma. — Sedaj se pri- pravljajo na uprizoritev »Pla- ninske rože«.

V soboto, 8. oktobra bodo ob 8. uri zvečer peli v Cerkljah »Gorenjski fantje« (Gorenjski vokalni kvintet). Ti pevci bo- do sodelovali tudi v nedeljo, 9. oktobra pri obdaritvi in po- gostitvi partizanskih sirot in vdov ter na veseljem popoldne- vu.

Pripravljali odbor za pripravo občinskega praznika v Cerkljah

Marmor, ki ni marmor

Hotaveljski marmor, ka- cetera so v večjem ob- segu začeli izkoriščati pravzaprav šele po vojni, si razen po domovini, utira pot tudi že v inozemstvu. Če na- redimo kratek sprehod po zgornji Poljanski dolini, od hiše do hiše, od vasi do vasi, bomo marsikje opazili lepo iz- delane podboje iz tega kame- nina, in hišah pa ponekod tudi spodnje dele zapekov, dalje spominske plošče, postavke, stopnišča itd. Predaleč bi pri- šli, če bi hoteli vse to opisova- ti in naštevati. Vsekakor pa moramo omeniti, da je iz ho- taveljskega marmorja tudi spomenik pesnika Prešerna v Prešernovem gaju v Kranju, krasna fasada Prešernovega gledališča, spomenik padlim partizanom na Okroglem, por- tal razstavne dvorane Narod. in univerzitetne knjižnice v Ljubljani itd.

Kaj je pravzaprav marmor in kako je nastal? Kamen iz

hotaveljskega kamnoloma si- cerni ni marmor, temveč so to le apnenici, ki se dajo polirati. Nastajali so v spodnji polovici srednjega zemeljskega veka. Po najrazličnejših pisanih barvah, ki jih imajo, se da sklepati, da so v tedanje mor- je dotekale fine glinene sno- vi z različno množino železo- vih spojin. Pravi marmorji, ki so apnenčaste in dolomitne kamenine, pa so nastali po prekrystalizaciji prvotnih ka- menin in sicer na dva načina: ali zaradi povečanega prit- iska, ki je deloval na prvotno kamenino v večjih globinah zemlje (dinamo - metamorfo- za), ali pa je prvotna kameni- na, ko je iskala pot skozi tr- do zemeljsko skorjo na povr- šino, prišla v stik z vročo ža- rečo maso iz zemeljske notra- njosti (termometamorfoza).

Toda, čeprav sedaj vemo, da hotaveljski marmor ni pravi marmor, ga bomo še nadalje tako imenovali! 3-ler

ni. (S tem pa seveda še ni re- čeno, da ni umetnik!) Tudi ni imel dramaturških pretenzij.

Sentimentalna novela pre- pletena s humorjem sončno pomladnega jutra, življenjsko polnostjo poletnega opoldneva in grenkobo poznega osamlje- nega zimskega večera. Vrsta dogodkov, okrog njih naniza- na v nekavzalnem zaporedju dramaturške logike vzročna logika razvoja tiste že tisoč in tisočkrat na najrazličnejše načine prikazane »ustanove«, ki so ji rekali »sveti zakon«. Danes ta prezahtevni prilastek raje pustimo v nemar in pove- jmo za spoznanje bolj pro- zaično in manj oficijelno. Tema: skupno življenje dveh »državljanov« preteklega sto- letja v zakonu.

Dober črni gojever prevod je v izvirno domiselni in gibki domišljiji režiserja Jožeta Ba- biča dobil nadvse posrečeno umetniško utelešenje. Njegov režijo v tem delu odlikuje izrazito občutljiv smisel za rit- em in utrip — specifično vzdušje in izdelavo detajlov. Priznati je treba, da bi brez dobre režije dva sama igralca s še tako dobro igro ne mogla obdržati publike v šahu gleda- liškega doživljanja.

Štefka Drolčeva (Agnes) je skozi številne epizode nad- grajevala svojo v osnovi navno — prirčno podobo poročne noči, mimo vdanega pričako- vanja nosečnice, ponosno u- žaljene zakonske gospe, peda- goginje — jasnovidke do kli- makterične histeričnosti v zre- lo podobo žene — starke.

Na tej poti jo je spremljal njen soprog Mišel (Joško Lu- kež) in jo v zadnjem prizoru celo nadkrilil! Prešerno vihra- vega in vase zagledanega nar- cisa in pismarja, revmatične- ga soproga z bolečinami in kri- žu, umišljenega post-pubertet- nega zaljubljenca, varuha dru- žinske morale in zrelega star- ca, ki izzvenil v halucinatorič- nih dvogovorih v brezčasje smrti.

Kljub temu, da idejni vse- binski tega daleč nesodobnega dela, res ne moremo zapeti hvalnice, je treba pribiti, da je malo del, ki bi nudila igral- cu tolikšno možnost umetni- škega razvoja in kreativne- ga razpona. Menim, da je v tej predstavi vsakdo lahko spoz- nal in doživel, da tudi delo z najmanjšo zasedbo (takih se Kranjska publika boji!) lahko tudi gledalcu enakoveren estetski užitek kot dela s ko- plico nastopajočih oseb.



Prizor iz Cankarjeve komedije »Za narodov blagor« na Škofjeloškem odru

vabiti nameravamo za dva ve- čera v goste dr. Bratka Kref- ta, Toneta Potokarja, pa tu- di člana iz Prešernovega gla- dališča. S tem se bodo tudi znanje in igralske sposobnosti naših igralcev povečale. Uve- sti mislimo premierski abo- nma: pridobili si bomo stalno publiko in rešili problem rez- zerviranja vstopnic in konč- no bomo, kolikor se bo le da- lo, polepšali in preuredili dvo- rano.

Na programu imamo letos deset predstav. Štiri bo dalo Prešernovo gledališče, pred- vsem slovenska dela in sodob- ne komedije, sami pa bomo prispevali šest predstav. Za- radi renoviranja dvorane bo- mo začeli sezono precej poz- no, šele 22. oktobra. Do ta- krat upam, da bom lahko po- stavil na oder ameriško dra- mo Williamsa Tennesseeja »Stekleni zverinjak«. Glavno vlogo bo igrala Mila Valenči- čeva, glasbo pa pripravlja E. Lipovšek. Peter Jamnik je tu- di že začel z vajami za Harri-

da v vodo. Končno pa bomo zaključili sezono z »Veselim romanjem« v režiji direktor- ja Demšarja. Razen tega pa mislimo še na dve predstavi: prva bi bila študijska in bi jo pripravil Tone Potokar; Jože Audič pa misli na opereto.

Ob tem kratkem pregledu v časovni razvrstitvi lahko opa- zimo dvojnost našega progra- ma — moderna, resna drama, ki jo nujno zahtevata čas in

V Zasipu bodo praznovali 30-letnico Prosvetnega društva

Pred 30. leti so ustanovili v Zasipu pri Bledu Prosvetno društvo, ki je bilo vseskozi več ali manj delavno. Poseb- na razgibanost na kulturnem področju pa je bila v Zasipu začetkom letošnje sezone. Okrepili so pevski zbor in gla- dališko družino, ker hočejo 30-letnico domačega prosvet- nega društva primerno poča- stiti. Pripravili so kulturni te-

den, ki ga bo v soboto zvečer, 8. t. m. otvoril pevski zbor s samostojnim koncertom. Ne- kaj točk programa bo dirigir- al tudi soustanovitelj društ- va in prvi pevovodja tovariš Nace Ambrožič. Razen koncer- ta in gledališke predstave, Finžgarjeve drame »Veriga«, ki jo je naštudiral domače društvo, bodo gostovala tudi okoliška društva.

Bohinj in njegov - kravji bal

Vsakoletni običaj bohinjskih planšarjev in sirarjev

V nedeljo se je zbralo v Bohinju toliko ljudi, kot men- ja že dolgo ne. Z vseh vetrov so prišli, največ pa z Gorenj- ske. Bilo je mnogo domačinov, zadružnikov, izletnikov. Vsi so prišli ogledati si tridiciionalni »Kravji bal«, ki ga pri- reajo v Bohinju vsako leto, ko priženejo planšarji svoje trope živine s planin.

Tisto nedeljo so Kravjemu balu prisostvovali tudi ne- kateri gostje. Med njimi smo zapazili predsednika Glav- ne zadružne zveze Slovenije Jožeta Ingoliča, podpredsedni- ka OLO Kranj Ivana Bertonec - Johana, predsednika OZZ Kranj Toneta Hafnerja, predsednika ObLO Kranj Vinka Hafnerja in druge.

Kaj bi storili, ko bi vas nekdo vprašal, ali bi šli v Boh- inj na kravji bal? Šli bi! Prepričan sem v to! — Tako sem tudi jaz zajadral v Boh- inj.

Lepo sončno vreme je samo še podžigalo že itak prepolno mero pričakovanja. Kaj je to Kravji bal? Kakšni so ti obi- čaji?

CEZ UKANCO SO PRIŠLI

Do dveh popoldne se jo o- koli hotela »Zlatorog« natrlo že okoli 5.000 ljudi, ki so ne- strpno pričakovali... Kmalu je bilo slišati zamolklo zvonč- klanje kravjih zvončkov, ki je izdajalo okorno hojo krav, ki so se bližale čez Ukanco slav- nostnemu prostoru. Mimogre- de so se tropi, (na čelu vsa- kega je šla planšarica z jer- basom na glavi, njeni polni roki soli pa je sledila krava vodnica), ustavili za hip še ob jezeru. — Trop za tropom je prihajal: Urbančev, Voran- čev, Ukčev, Andrejčev, An- žurjev, Pekovščev, Petričev, Škantarjev, Ažuinov, Ravni-

karjev in drugih. Kako lep je bil pogled nanje, na plan- šarje in planšarice, na sirarje, ki so težko obremenjeni z »busangami« vriskali...

POZDRAV PLANŠARJEM IN SIRARJEM

Ko so vsi tropi prišli skozi gost špalir radovednežev (med njimi sem bil tudi jaz), so se vsi planšarji ter številni gost- je in izletniki zbrali okoli majhne tribune, s katere je pozdravil vse prisotne, pred- vsem pa planšarje in sirarje, predsednik Kmetijske zadrug- e iz Stare Fužine Frane Cve- tek. Pohvalil je njih prizade- vanje pri delu v planinah, saj je življenje v planini do- stikrat trdo... V težkih oko- liščinah žive tam gori in ven- dar se od njih ne morejo lo- čiti...

MATIJA IN ANCA OTVORITA KRAVJI BAL

Morda je kdo res pričako- val, da bodo krave plesale v Bohinju. Toda te nismo do- čakali. Kravji bal sta otvo-

Mali oglasi

Prodajam motor DKW 100 ccm v odličnem stanju in radio aparat »Ingelen« — Kolan, Kranj, Koroška 5.

Išče trgovskega poslovodja za manjšo trgovino. Nastop službe 15. oktobra.

Enosobno stanovanje na Viču zamenjam za enako ali dvosobno v Kranju. Naslov v upravi lista.

Kino

Kino »Radio« Jesenice predvaja od 8. do 11. okt. ameriški film »Dama s kamelijami«.

»Cena slave«, 12. in 14. oktobra ameriški film »Dama s kamelijami«.

OBVESTILO Obveščamo podjetja, ustanove ter družbene organizacije, da ima Zdravstveni dom v Kranju, Poljska pot, št. 8 s 1. 10. 1955 dvoje telefonskih števil:

šport • šport • šport

III. SPOMINSKI SAHOVSKI TURNIR NA RABU

Uspela tradicionalna prireditev gorenjskih šahistov

Letos je Gorenjsko šahovsko jekategorijki Bukovac, Kašpominški šahovski turnir na Rabu. Gorenjski šahisti in tu-

Kavčič, Piber in Sonc ter tretjekategorijki Bukovac, Kašpominški šahovski turnir na Rabu. Gorenjski šahisti in tu-

„A“ skupina

Table with 12 columns (Številka, Ime, 1-12, Točka, Redno) for group A. Includes names like Lešnik, Puc, Cuderman, Mlinar, Sicherl, Bowdek, Gabrovšek, Sikošek, Fajon, Misjak, Avsec, Avdič.

„B“ skupina

Table with 12 columns (Številka, Ime, 1-12, Točka, Redno) for group B. Includes names like Bukovac, Kavčič, Pikelj, Zupančič, Galof, Sonc, Čopič, Kovačič, Piber, Košman, Vagner, Nadižar.

di šahisti iz ostalih krajev Slovenije so se s tem spet odločili spomenu številnih žrtev, ki so dala svoja življenja za našo svobodo.

Dva remisa za kranjske nogometaše

Preteklo nedeljo sta obe najstariji kranjski nogometni ekipi »Krimom« in »Mladost« je gostovala v Izolu, kjer se je tekma končala z rezultatom 1:1.

Okrajno prvenstvo TVD „Partizan“ v odbojki

Preteklo nedeljo je bilo v Trzihu okrajno prvenstvo TVD »Partizan« v odbojki. Na prvenstvu je sodelovalo skupno 14 moštev iz Radovljice, Bleda, Krope, Skofje Loke, Žirovnice, Predoselj in Trzicha.

Tekmovanje kranjskih modelarjev

V okviru proslav ob 10-letnici ustanovitve aerokluba »Stane Zagar« v Kranju je modelarska sekcija priredila klubsko modelarsko tekmovanje za naslov najboljših modelarjev v posameznih kategorijah.



Med tekmovanjem sta dva palca izvajala tudi propagandne skoke

Spored prvenstvenih tekem GNP za nedeljo 16. oktobra 1955

Na Jesenicah ob 14. uri: Jesenice: Tržič, mladinci, služb. Bogataj, ob 15. uri: Jesenice: Tržič, služb. Bogataj.



Otvoritev prvenstva modelarjev aerokluba »Stane Zagar«

Lesno-industrijsko podjetje Tržič išče blagajničarko tajnika saldokontista

Delovni kolektiv „PEKARNE“ - Preddvor čestita vsem občanom in vsem svojim odjemalcem k občinskemu prazniku!

Kolektiv Lesno-industrijskega podjetja Preddvor čestita k občinskemu prazniku

UPRAVNI ODBOR TOVARNE KLOBUKOV »ŠEŠIR« ŠKOFJA LOKA razpisuje mesto poslovodje za svojo prodajalno v Škofji Loki

INDUSTRIJA BOMBAZNIH IZDELKOV KRANJ razpisuje študentske stipendije za študij na Srednji tehnični tekstilni šoli Kranj za dijake od II. letnika dalje

— je bil zemeljski obseg izmerjen že pred 2000 leti. Izmeril ga je znani starogrški učenjak Eratosten s prese- netljivo natančnostjo, saj se je zmotil samo za 20 kilometrov, ali za 1/2000 dejanskega zemeljskega obsega.

— prenesejo največji tovorni aeroplani čez Atlantski ocean tovar, težak do trideset ton.

— led zelo spremeni svoje fizične lastnosti, če ga podvržemo izredno visokemu pri-

tisku. Topi se šele pri 100 stopinjah Celzija in je trši od jekla.

— zadostuje svetovna zaloga bencina komaj še za dobrih 30 let.

— večina človeštva ne uporablja stolov, ampak sedi kar na tleh tako pri igri, jedi in vsakdanjem delu.

— so začeli igle izdelovati že v 14. stoletju? Najboljše jeklene igle pa so delali na vzhodu, v starodavnem Damasku.

Recimo vodi voda...

Še nekaj močnatih iz hotela „Krona“ v Loki

Pred nekaj dnevi je razburila loško občinstvo vest, da se v hotelu »Krona« nekaj slabo prebavljujeva kuha. To pot sicer ne za goste ampak za samega šefa ali upravnika največjega gostinskega podjetja v Loki. No, kot je ob taki priliki na-

vada, so bili komentarji zelo obilni in tečni kot — dnevni obroki za abonente v taistem hotelu. Popopal ali začnil pa je celotno vzdušje še članek novinarja »Ljubljanskega dnevnika«, ki je bojda črpal svoje dragoceno gradivo kar iz zapisnikov — o, zapisniki, kdo vas ne pozna, komu se še niso priskutiti kot trikrat prodana turska kava? Tako je ta novinar napisal kar prijetno čtivo, da se trudni državljan zvečer ali pa že podnevi (saj je to zapisano v Dnevniku!) razvedri, nekateri — zlasti oni od privatnega sektorja pa si ob čitanju niso mogli kaj, da ne bi pomežiknili sosedu, takisto privatniku, češ...

Jaz, namreč podpisani pisun, človek iz ljudstva, ne poklicni novinar — nikakor ne nameravam polemizirati s piscem omenjenega članka — v katerem je sicer sila spretno povedal mnoge stvari o poslovanju in neposlovanju uravnika inkriminiranega podjetja, pa istočasno okrcal in požgečal še organe ObLO.

Ali želel bi kljub temu skromno pripomniti, da bi morda vseeno koga zanimalo, kako gledamo na stvar mi, konsumenti ali potrošniki teh gostinskih dobrin, ki smo takorekoč na lastni koži, oprostite, v lastnem grlu občutili vse sladkosti in grenkobe paševanja zadevnega upravnika z nedomačnim imenom.

Tako bi tudi jaz rad k tej stvari — zgolj zaradi dekoracije — priložil kak pogret in nemasten obrok iz Gezovega pašaluka (upravniku je namreč ime Geza). Ali, kakor piše v Dnevniku ni mogel dati pečata verodostojnosti izjavam bivših natakarc, ki so svojega bivšega šefa imele prav gotovo nekoliko v želodcu — če že ne kje drugje, — tako bi tudi mene doletela bržkone ista nemila usoda kot — bivšega pivca! Odkar je namreč v modi »Šiška-vino«, Made in Domaneženi, sem namreč začel — častna beseda! — bojkotirati vsa tozadevna posredovalna podjetja.

Toda — na moje neznansko veselje in seveda tudi na veselje mnogih prizadetih od skromnih »fraklarjev«, ki pijejo vse, kar teče, do abonente mrsave postave in XV. plačilnega razreda in celo do sestavljalcev omenjenega »nestrokovnega« zapisnika: usoda se mi je nasmehnila v obliki tov. V. V-ica, dolgoletnega in stalnega obiskovalca največjega loškega gostišča, ki mi je iz prve roke serviral nekaj rožic iz slabo pognojenega, pa zato za izravnavo tem bolj donosnega vrta Gezovega. Tem izjavam se pridružuje še

vrsta zaželenih in nezaželenih gostov, predvsem B. F. in V. P.

Ne bi rad natezal vaše razdovednosti, draga bralka ali bralec, zato eva jih brez olepšavanja in komentarjev:

1. Vodja gostinskih podjetij v nekem turističnem kraju mora na ugled turizma bolj paziti zlasti glede seksualne morale. Lestve skozi gostilniška okna, postelje uslužbenk in kopalnice z »dvojno« zasledbo, ne morejo biti niti delovna torišča upravnika nekakega hotela niti okras mestu.
2. Če upravnik meče ljudi iz lokala, sam pa »lumpa« v zgodnje jutro, daje to slabo spričevalo o delovni zavesti gostincev in vlogi gostinstva.
3. Vsak gost v lokalu, ki je seveda dostojen in plača, je enakovreden. Pri Gezi tega ni bilo opaziti in smo bili domačini mnogokrat prikrajšani. Višek je doseglo to tedaj, ko tovarišu F. V. ni hotel dati piva, ker je na občinski seji sprožil razgovor o njegovem »poslovanju«.
4. Tov. bivši upravnik se je obnašal v hotelu, kot da je njegov, kar je prišlo posebno do izraza pri cenah. Forsiral je gostom slabo ali dolgo stojiče jed, če pa jo je gost odklonil, je ceno naročeni jedi zvišal. Tako je za zrezek na žaru računal 100 = din, drugič pa za manjšega 140 = din. Za sir in salamo je po ceniku bil upravičen računati 240 = Daj račun od svojega pašedina, zaračunal pa je 300 =, vanja!

Nu, tako bi lahko naštevati v nedogled, meni pa se je grlo pri tem tako osušilo, da moram končati.

»Če bi človek verjel šušljanju« (tako piše pisec v LD, ki je verjetno tudi to šušljanje čisto »slučajno« — častna beseda! — našel v tem šušljanju čem zapisniku), če bi torej človek resnično verjel temu, kar sedaj po Loki govorijo, potem se zdi, da ima Geza Kološvari, vsemogočni Veliki pašer de Crona, še več druzg tega masla na glavi. Vemo le to, da po prijavi ObLO in nalogu javnega tožilca že za zapahi razmišlja o njemu tako priskutni, nesimpatični temi: bil upravičen računati 240 = Daj račun od svojega pašedina, zaračunal pa je 300 =, vanja!

JANEZ ZEJEN



Najboljšo oceno je dobil Franci Krek

Drugo in tretjo nagrado pa si delita Milan Kern in Stanislav Draksler

Dragi pionirji, spet sem se oglašil. To pot prinašam za nekatere veselo novico, za nekatere pa žalostno, ker niso nagradi. Kot smo se domenečili, sem rešitve vsakoga, ki mi jih je poslal, ocenil in vse ocene potem seštel. Za vsako uganko ali domačo nalogo sem dal oceno pet, le pri računstvu sem vsako nalogo ocenil posebej. Torej, če bi kdo poslal svoje rešitve vse pravilne bi lahko dobil najvišjo oceno 40. Te ga pa seveda skoraj ni mogoče doseči in največ točk je dobil Franci Krek, ki jih je zbral 30. Le eno manj pa sta dosegla Milan Kern in Stanislav Draksler. Prvi bo za nagrado dobil pero s suhim črnilom in lepo knjigo, ostala dva pa tudi knjigo in nekaj šolskih potrebščin. Tako kot sem obljubil!

in ko je bilo že visoko na nebu, se je hlapec prebudil. O mel si je oči, pogledal okoli sebe in vzdihnil: »Kako njegovi žarki močno grejejo.« Na desni poleg sebe pa je zgle dal velik kup, ki je ves mr-golel, čeprav se je sonce z vso močjo upiralo vanj. Videl je mravlje, kako pridno delajo in sploh ne vedo za počitek. Sam sebi, ko jih je nekaj časa gledal, je rekel: »Če te majcene živalice, ki jih toplo sonce prav tako greje kot mene, lahko tako pridno delajo in ne poznajo počitka, zakaj ne bi še jaz. Vstal je, prijel za orodje in še urneje delal kot je začel za rana.

Vsa prirodopisna imena so močneje tiskana in skupaj jih je 21.

MOJ DOŽIVLJAJ MED POČITNICAMI

Letos je proslavljalo 90-letnico svojega obstoja prostovoljno gasilsko društvo v Varaždinu. To je bilo prvo PGD v naši državi. Na ta jubilej so šla vsa PGD naše države. Veliko članov in pionirjev je bilo tudi iz Slovenije. Na to obletnico smo šli tudi pionirji PGD Kranj.

V četrtek 18. avgusta zjutraj smo odpotovali v Varaždin. Približno ob 5 uri popoldan istega dne smo prispeli na Varaždinsko postajo, kjer nas je čakala godba na pihala in tov. poveljnik Spicar. Nato so nas spremili do dijaškega doma, kjer smo imeli vse tri dni prenočišče.

Drugi dan po zajtrku smo šli na skupno vajo. Po vaji smo bili do kosila prosti, naka smo imeli spet vajo. Tudi v soboto dopoldne smo imeli vajo, popoldne pa smo imeli nastop.

V nedeljo ob 9 uri je bila slavnostna parada, kjer smo videli mnogo zanimivega (razne naprave za pomoč ljudstvu, proti požaru itd.). Na to slovesnost je prišel tudi odposlanec maršala Tita in še mnogo drugih visokih gostov.

3. Naloga iz geometrije je bila zelo lahka, vendar jo ni nihče pravilno rešil! V liku je skritih 117 raznih pravilnih geometrijskih likov in sicer: 2 kvadrata, 67 pravokotnikov in 48 trikotnikov.

4. Največ pravilnih rešitev sem prejel iz računstva, le druga naloga je delala vsakomur preglavice in to zato, ker si ni nihče predstavljal knjig, ki stoje pravilno v knjižni polci.

I. naloga: V jezeru je 19. dan polovico lokvanjevih cvetov.

II. naloga: Knjižni mol je naredil 8 cm dolgo pot.

III. naloga: Sportno društvo potrebuje za ograjo okoli športnega igrišča še 946 2/3 desk, ki so široke 15 centimetrov.

5. Najboljšo nalogo iz slovenščine je sestavil Franci Krek, dijak I. razreda na II. državni gimnaziji v Kranju.

Franci Krek mi je poslal tudi najboljšo risbo, katere pa danes na žalost ne morem objaviti. Morda drugič.

Zdaj pa dragi pionirji, gledajte, da se boste v šoli pridno učili, jaz pa bom skrbel za vašo zabavo in prijetno razvedrilo kolikor bo v moji moči.

Vas vse najlepše pozdravlja
Vaš Kosobrin

ZANIMIVOSTI

AMERIKA JE BILA PRVOTNO KONTINENT BREZ KONJEV

Ali že veste, da je bila Amerika prvotno kontinent brez konjev? Konja so prepeljali v Ameriko šele mnogo kasneje Evropejci. Tu se je potem ta plemenita žival silno razmnožila. Velik del konj je tam podiviljal in začel živeti v prostranih prerijah. Vendar ne drži, da konj sploh ni bilo pred naselitvijo evropskih konj na kontinentu Amerike; bili so že, a so že pred prihodom Kristofa Kolumba v Ameriko iz neznanega vzroka poginili.

34 UR STA VISELA V SMRTNI NEVARNOSTI

V Bristolu (ZDA) sta šestnajstletni Alfred Paine in petnajstletna Nancy Willey visela 34 ur v smrtni nevarnosti. Mladi Alfred je mislil namreč pokazati svoji prijateljici Nancy, kako hitro zna voziti z avtomobilom. V blazni vožnji mu je odpovedal volan in avtomobil je s polno hitrostjo drvel proti reki Smith, ki teče 15 metrov pod cesto. Avtomobil je zletel s ceste in obstal na neki skali, vendar tako rahlo, da bi vsak premik obeh v vozilu pomenil gotovo pogubo za oba. Po enem dnevu in pol so ju gladu, mraza in strahu rešili gasilci še ob pravem času, kajti pol ure po tem, ko sta bila že rešena, je avtomobil sam strmo-glavil v reko.



Tako se je pogovor končal. Borci so poglobili. Le bleedi fant z bolnim obrazom je še bedel. Prostovoljno je dežural in nalagal polena na ogenj. John Cowley je videl, da je vzal papir in da piše. Opazoval bi ga še, da ni legel k njemu Peter in ga ogovoril po nemško, kakor je pač znal.

— Ali obegnem zadnje čase mnogo Angležev?

— Ne vem, — je odgovoril nesimpatičnemu fantu John in se krotil, da bi ga glas ne izdajal, kako neprijeten mu je pogovor z njim. Zato mu je v kratkih obrisih povedal svojo in Irwingovo zgodbo.

Tedaj je rekel Peter:

— Pa ne, da bi bil tvoj prijatelj tisti Anglež, ki so ga orožniki našli v gozdu?

— Kje si to zvedel?

Peter se je zdrznil. O tem je slišal pri Fritzu Adlerju. Zajecjal je:

— Ljudje so pravili v dolini. Našli so ga mrtvega v gozdu.

Johnu je postalo zopet tesno.

— Ubogi Irwing, — je zašepetal. Potem pa ni mogel govoriti več. Obrnil se je od Petra in zadržaval jok. Le solze so mu tekle po licih. Ni vedel, da jih briše z robčkom, ki ga je podarila Irwingu Mary.

13.

Ni vedel, kdaj je prisledla Helga. Te dni ga je zajelo neko temno občutje, neka tesnoba in ni si vedel pomagati drugače, da je pisal in se zaupal papirju. Nikdar še ni čutil take potrebe po samoizpovedi. Pisal je pesem za pesmijo in ritem, ki je pel v njem, ga je sproščal. Bil je bolan. Tak je prišel v partizane, vendar ni hotel zaostajati za drugimi. S samozatajevanjem je premagoval pohode, borbe in druge partizanske težave. Rad bi opral krivdo, ki jo je nosil v sebi.

In ali je bila njegova krvda res tako velika?

21
Človek, ki bi poznal njegovo zgodbo, bi rekel, da je danes na tisoče takih ljudi, ki so doživeli isto kakor on. In vendar on zase ni našel opravičila. Življenje ga je v teh letih tako čudno potegnilo v svoj vrtnec, da si ni vedel pomagati. Spoznanje pa je prišlo prepozno, da bi znova začel.



Ljudje, ki se hitro sprijaznijo z vsakim problemom, bi rekli temu, kar je doživel on: usoda. Vera v usodo je res najlažja rešitev vseh problemov, ki se pojavljajo v človekovi notranjosti. Taka rešitev tudi najmanj boli. Ljudje pa, ki se s to rešitvijo ne zadovoljijo, se prebijajo skozi probleme

z bolečino, ki je ne občutijo samo psihično, marveč fizično. Razbito življenje, razbita mladost in podobno niso samo več ali manj pesniške pripodobbe za nekaj, kar je uničeno. To so besede popolnoma realnega pomena in tisti, ki jih je zapisal, jih je popolnoma telesno občutil in doživel. Človek, ki je zapisal, da bo skoro dogorel v pepel, s fizično bolečino čuti svoje izgorevanje. In tako je čutil tudi drobni bleedi fant z bolnim obrazom.

Čutil se je krivega pred njo, ki je ni več. Pred njo, ki je pred meseci padla nekje na Primorskem. Pred svojim dekletom, ki ga je preklela tisti dan, ko je zvedela, da so ga mobilizirali Nemci. Res da nasilno. Toda to še ni opravičilo. Dovolj zgodaj ga je posvarila pred to nevarnostjo. To bi moral vedeti kot mladinski aktivist. On pa je z odhodom v partizane odlašal. Ni se čutil telesno dovolj močnega, da bi premagoval partizanske napore. Vse, kar je storil, je bilo to, da se je izogibal nemške mobilizacije in prav tisti dan, ko je najmanj slutil, je prišel nemški policaj. Potrkal je tako po domače kakor njegov prijatelj in odprl mu je.

Sprva je mislil, da so mu prišli na sled in da ga bo nemški policist aretiril in odvedel na gestapo. Iz njegovih ust pa je zvedel še nekaj strašnejšega:

— Dobro. Kdaj se moram javiti?

Se je upal, da se bo zmuznil in pobegnil tja, kjer je njegovo mesto. Toda to upanje se je takoj podrla, ko je policist odgovoril:

— Takoj! Z menoj pojedete!

Zakričal bi. Povedal, da je aktivist, da je s partizani, da sovraži Nemce. Naj ga žene na gestapo! Naj ga tam pretepa, mučijo! Naj ga ubijejo! Vse to bi izkričal, a besede so se mu ustavile v grlu. Ali ni že zadnjič sosed, zagrizena hitlerjanka grozila njegovim mami, da bodo ubili očeta, njo pa peljali v koncentracijsko taborišče, če bi fant šel k partizanom?

— Mama, — je vzdihnil. Videl jo je, kako joče. In ne da bi kaj rekel, pohlevno šel s policistom.

Zastrazene so nato gnali na postajo, jih strpali v vlak in vagone zaplombirali. In na postaji je zgle dal skozi okno njo, Silvo, svoje dekle. Srečil se je z njenim temno sinjim očmi in zdelo se mu je, da ga te oči gledajo sovražno. Takrat se je vse porušilo v njem. Umaknil se je od okna in sedel na klopo.

Iz Nemčije ji je pisal pismo. Prišlo je nazaj. Šele mama mu je pisala, da Silve ni več. Odšla je v hribe. Dekle. A on, ki je mislil, da ne bi mogel prenašati partizanskih naporov se je v osovraženi nemški bojni opremi peljal v Rusijo in — še neizvežbane — so jih vrgli na fronto.